

*Wspólna Strategia Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska
i gospodarki wodnej na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 roku*

Perspektywa 4: Innowacje, wyzwania, rozwój

Działanie 4 C:

„Wspólne działania funduszy zmierzające do wdrażania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej”

EDUKACJA EKOLOGICZNA - KIERUNKI DZIAŁANIA

RAPORT

Cel generalny Wspólnej Strategii:

Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami poprzez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku

Misja Wspólnej Strategii:

Skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska

**„Powiedz, a zapomnę,
pokaż, a zapamiętam,
pozwól wziąć udział, a zrozumie”
(Konfucjusz)**

opracowała:

Maria Sitek

WFOŚiGW w Kielcach

Spis treści

Wprowadzenie	3
I. Kluczowe obszary tematyczne i rekomendowana tematyka w edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju.....	4
II. Narzędzia realizacji celów w zakresie edukacji ekologicznej.....	6
III. Realizacja <i>Wspólnej Strategii</i> – Działanie 4 C: „Wspólne działania funduszy zmierzające do wdrażania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej”. Cele oraz zadania.	7
Cel nr 1 Realizacja kluczowych obszarów tematycznych wraz z rekomendowaną tematyką, kształtowanie postaw ekologicznych, propagowanie działań sprzyjających ochronie środowiska i poprawie jego stanu oraz zrównoważonemu rozwojowi.....	10
Cel nr 2 Rozwój infrastruktury służącej edukacji ekologicznej.....	12
Cel nr 3 Spójny system przepływu informacji w obszarze edukacji ekologicznej.....	13
Cel nr 4 Komplementarny, spójny, stabilny system finansowania edukacji ekologicznej.....	15
IV. Rekomendowany harmonogram działań	17
V. Monitoring i ocena realizacji edukacji ekologicznej w ramach <i>Wspólnej Strategii</i> – rekomendacja	19
VI. Aktualizacja dokumentu.....	19
Spis załączników	20
Załącznik nr 1. Kluczowe obszary tematyczne i rekomendowana tematyka w edukacji dla zrównoważonego rozwoju.....	21
Załącznik nr 2. Rekomendowany katalog tematyczny stanowiący uszczegółowienie i uzupełnienie kluczowych obszarów tematycznych w edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju	24
Załącznik nr 3. Kryteria wyboru przedsięwzięć dla programu priorytetowego NFOŚiGW pn. Edukacja Ekologiczna (wzór)	27
Załącznik nr 4. Wskaźnik osiągnięcia celu	32
Załącznik nr 5. Rekomendowana linia demarkacyjna realizowanego wsparcia finansowego w obszarze edukacji w ramach <i>Wspólnej Strategii</i>	33
Załącznik nr 6. Zapisy dotyczące Edukacji ekologicznej w ramach POIiŚ 2014-2020*	36
Załącznik nr 7. Realizacja edukacji ekologicznej w rokuRekomendowane zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu o projekty dofinansowane przez fundusz	37
Załącznik nr 8. Rekomendowany katalog wskaźników	41

Wprowadzenie

Niniejszy dokument roboczy ma charakter operacyjny do „Wspólnej Strategii Działania Narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 roku”¹, Działania 4 C- „Wspólne działania funduszy zmierzające do wdrażania wysokiej jakości zadań z zakresu edukacji ekologicznej”.

Wszystkie zadania określone w raporcie mają na celu realizację celów określonych we Wspólnej Strategii.

Cele zadania 4 C (zgodnie z zapisami Wspólnej Strategii) są następujące:

- 1) Kształtowanie postaw proekologicznych wszystkich grup społecznych, wiekowych i zawodowych.
- 2) Polepszenie dostępu do informacji o stanie środowiska.
- 3) Zwiększenie akceptacji społecznej dla realizacji niezbędnych inwestycji.
- 4) Wdrażanie programów służących ochronie środowiska

Raport powstał w oparciu o wyniki prac dwóch grup roboczych: grupy realizującej zadanie 4 C – 1, którą kierował WFOŚiGW w Poznaniu i grupy realizującej zadanie 4 C- 2, którą kierował WFOŚiGW w Kielcach.

Zadanie 4 C - 1 polegało na wypracowaniu systemu wymiany informacji i współpracy w zakresie informacji i edukacji ekologicznej.

Zadanie 4 C - 2 polegało na wypracowaniu systemu finansowania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej.

W dokumencie podsumowującym pracę grupy przedstawiono niektóre aspekty mocnych i słabych stron edukacji ekologicznej, wynikające z badań oraz odniesiono się do stosowanych w edukacji ekologicznej form i środków.

Określono kluczowe obszary tematyczne, które powinny być realizowane przez fundusze w sposób priorytetowy.

Celem dokumentu jest próba ustrukturyzowana działań funduszy w zakresie edukacji ekologicznej, tj. bazując na dotychczasowych doświadczeniach z obszaru wsparcia przedsięwzięć edukacyjnych, określono katalog potrzeb w ww. dziedzinie, wskazano wspólne dla funduszy narzędzia oraz zaproponowano wspólne działania, które przyczynią się do wzmocnienia efektywności interwencji w analizowanej dziedzinie, w programowanym okresie czasu.

Mając na względzie zasadniczą rolę, jaką edukacja ekologiczna odgrywa w kształtowaniu postaw ekologicznych społeczeństwa, fundusze będą kontynuować działania w dotychczasowej formule, niemniej dążąc do maksymalizacji efektywności, skuteczności i jakości realizowanych zadań, podejmowane będą – określone w niniejszym dokumencie wspólne działania przyczyniające się przede wszystkim:

- w wymiarze merytorycznym: do spójnej strategii działań w zakresie edukacji ekologicznej, tj. komplementarnej do potrzeb wynikających z realizowanej krajowej polityki ochrony środowiska i gospodarki wodnej; adekwatnej do wyzwań i oczekiwań społecznych, a także spójnej wobec działań podejmowanych przez poszczególne Wojewódzkie Fundusze oraz Narodowy Fundusz.
- w wymiarze operacyjnym: do usprawnienia systemu przepływu informacji między funduszami, do przyjęcia wspólnych ram prezentacji danych i zapewnienia spójnego oraz stabilnego systemu finansowania edukacji ekologicznej.

Powyższe założenia znajdują odzwierciedlenie w przygotowanym katalogu celów oraz przyporządkowanym im zestawie zadań.

Należy podkreślić, że raport charakteryzuje elastyczność przyjętych założeń, a zawarte w nim rekomendacje działań zostały przygotowane z poszanowaniem zasady suwerenności funduszy, tworzących wspólny system finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce.

Ponadto – biorąc pod uwagę etap prac nad innymi dokumentami strategicznymi zarówno o charakterze krajowym, jak i sektorowym, w tym również związanych z programowaniem wydatkowania środków UE 2014-2020 - dokument uwzględnia możliwość weryfikacji treści (aktualizacji założeń) w związku z przyjęciem ostatecznych rozwiązań w ramach ww. prac koncepcyjnych.

¹ Dalej: Wspólna Strategia

I. Kluczowe obszary tematyczne i rekomendowana tematyka w edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju

Edukacja ekologiczna jest ciągłym i wieloletnim procesem. Dostępne są wyniki badań nad świadomością ekologiczną społeczeństwa² oraz są określane kierunki, w jakich powinna podążać realizacja edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju. Wskazywana jest konieczność dostosowywania treści, metod i form edukacji ekologicznej do obecnych potrzeb.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. celami działania funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej jest finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym edukacji ekologicznej oraz propagowania działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju, jak również wsparcie działań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Podczas określania ram działań funduszy w zakresie obszarów tematycznych prowadzonej edukacji ekologicznej niezbędnym jest uwzględnienie również potrzeb zidentyfikowanych w tej dziedzinie w krajowych dokumentach strategicznych, w szczególności w Strategii *Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.*³, w *Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030 - SPA)*⁴, a także w dokumentach o charakterze programowym lub operacyjnym, w szczególności Planie działalności Ministra Środowiska na dany rok dla działów administracji rządowej: gospodarka wodna i środowisko⁵.

W Planie działalności Ministra Środowiska na rok 2015 dla działów administracji rządowej: gospodarka wodna i środowisko, zatwierdzonym w dn. 28.11.2014 r. przez Ministra Środowiska wskazano, że do najważniejszych zadań służących realizacji zaprezentowanych w Planie celów tj.:

1. **Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska**
2. **Poprawa stanu środowiska**
3. **Przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzyku klęsk żywiołowych.**

należy m.in. prowadzenie działań edukacyjnych, promocyjnych i informacyjnych w zakresie wyżej sformułowanych celów.

W Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” przyjętej Uchwałą nr 58 Rady Ministrów w dn. 15.04.2014 r. wskazano główne kierunki interwencji, działania oraz wytyczne/ narzędzia/ zadania, w obszarze energetyki i środowiska, w których konieczna jest edukacja ekologiczna. Są to:

Kierunek Interwencji 1.2 Gospodarowanie wodami dla ochrony przed: powodzią, suszą i deficytem wody.

Działanie 7: Racjonalizacja korzystania z wód.

Kierunek Interwencji 2.7: Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich

Działanie 34: Poprawa lokalnego bezpieczeństwa energetycznego

Kierunek Interwencji 3.2: Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne

Działanie 39: Zapewnienie funkcjonowania systemu selektywnego zbierania/odbierania odpadów komunalnych

Działanie 42: Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi.

Kierunek Interwencji 3.5: Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Działanie 50: Zwiększenie świadomości ekologicznej Polaków i zmiana zachowań w obszarach objętych strategią.

² Źródło: www.mos.gov.pl/kategoria/4646_badania_swiadomosci_ekologicznej_polakow/

³ Uchwała nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” (M.P. z 2014 r., Poz. 469)

⁴ <http://klimada.mos.gov.pl/>

⁵ Na podst. art. 70 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (j.t. Dz. U. z 2013 r., Poz. 885, z późn. zm.)

W „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (tzw. SPA 2020) konieczność edukacji ekologicznej wskazano w poniższym zapisie:

Cel 6 Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Kierunek działań 6.1 – Zwiększenie świadomości odnośnie ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu.

W Programie Priorytetowym NFOŚiGW "Edukacja ekologiczna" wyszczególniono następujący zakres tematyczny, który powinien być realizowany w formie różnych przedsięwzięć: ochrona atmosfery i klimatu, bezpieczeństwo ekologiczne, ochrona przed hałasem, ochrona przed promieniowaniem jonizującym, gospodarka odpadami, różnorodność biologiczna lub gospodarowanie na obszarach prawem chronionych, ochrona krajobrazu, racjonalne gospodarowanie zasobami, racjonalne zagospodarowanie terenów zurbanizowanych, ochrona wód i gospodarka wodna, ochrona ekosystemów Morza Bałtyckiego.

Bazą identyfikującą obszary tematyczne w edukacji ekologicznej są przede wszystkim obszary uznane za kluczowe w ww. dokumentach.

Bezpośredni wpływ na ofertę funduszy w zakresie edukacji ekologicznej będzie miał również ostateczny kształt Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020, w części dedykowanej ww. obszarowi, a także pośrednio – regionalnych programów operacyjnych 2014-2020. Zasadą o horyzontalnym charakterze będzie zapobieganie sytuacji wypierania przez dofinansowanie z środków krajowych oferty dofinansowania ze środków zewnętrznych.

Realizacja kluczowych obszarów tematycznych oraz rekomendowanej tematyki w ramach tych obszarów umożliwia kompleksową edukację ekologiczną społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju, sprzyja realizacji zasad zrównoważonego rozwoju, wspiera politykę ochrony środowiska, przyczynia się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, zapewnia realizację celów określonych w ww. dokumentach.

Cztery kluczowe obszary tematyczne oraz rekomendowaną tematykę w ramach tych obszarów przedstawiono w **załączniku nr 1** do niniejszego dokumentu.

Efektom dotychczasowej pracy jednej z grup roboczych dedykowanych zagadnieniu edukacji ekologicznej (zadanie 4C-2) było również przygotowanie katalogu tematycznego, który stanowi uszczegółowienie i uzupełnienie Kluczowych obszarów tematycznych i umożliwia realizację różnych zagadnień z zakresu edukacji ekologicznej przy zachowaniu ciągu przyczynowo – skutkowego. W **załączniku nr 2** do niniejszego raportu przedstawiono ww. Rekomendowany szczegółowy katalog tematyczny. Katalog ten może być indywidualnie przez każdy fundusz uzupełniany i aktualizowany.

II. Narzędzia realizacji celów w zakresie edukacji ekologicznej

W niniejszym dokumencie zaprezentowano cele wraz przyporządkowanymi im zadaniami.

Należy zaznaczyć, że niektóre wskazywane w dokumencie działania są już realizowane w funduszach.

Zatem **realizacja niektórych zadań może oznaczać dla funduszy jedynie kontynuację działań oraz ewentualne ich udoskonalenie, w zależności od potrzeb występujących w funduszach.**

Zakłada się, że niezbędne narzędzia realizacji celów oraz zadań będą stosowane indywidualnie przez każdy z funduszy, we własnym zakresie, w zależności od zaistniałych potrzeb i możliwości funduszu. **Zapisy w niniejszym dokumencie nie narzucają żadnych działań o charakterze wewnętrznym w funduszach.**

Dopuszcza się dużą elastyczność w wykonywaniu zadań i możliwość wykorzystania kreatywności każdego z funduszu w tym zakresie.

Dbalność o dofinansowywanie projektów edukacyjnych o wysokich wartościach merytorycznych, charakteryzujących się racjonalnie uzasadnioną alokacją środków finansowych, wykazują wszystkie fundusze, stosując własne, stosowne rozwiązania wewnętrzne.

Realizacja wskazanych w tym dokumencie celów może wymagać zmiany w dokumentach określających kryteria, zasady dofinansowania, listę przedsięwzięć priorytetowych, a także procedurach itp.

Należy zaznaczyć, że istnieje również możliwość skorzystania ze środków Narodowego Funduszu w ramach koncepcji programu priorytetowego NFOŚiGW pn. „SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW”, który umożliwia udzielenie przez Narodowy Fundusz dofinansowania wojewódzkim funduszom dla działań, które nie mogą być sfinansowane ze środków własnych WFOŚiGW. Należy podkreślić, że zasady udzielania dofinansowania przez WFOŚiGW ze środków uzyskanych w ramach niniejszego programu muszą być spójne z „Zasadami udzielania dofinansowania ze środków NFOŚiGW.

W ramach prowadzonych przez WFOŚiGW naborów można stosować formę konkursów ogłaszanych przez fundusz dla beneficjentów lub konkursu ogłaszanego na określony rodzaj zadania edukacyjnego. Można również stosować priorytetowe dofinansowanie w stosunku do określonego typu zadań.

Bardzo istotne w dbałości o wysoką jakość dofinansowywanych projektów edukacyjnych ma ciągłe, systematyczne doskonalenie analiz wniosków o dofinansowanie, adekwatnie do potrzeb i doskonalenie obowiązujących procedur.

Fundusze ochrony środowiska dofinansowują zadania zgodnie z ustalonymi zasadami i kryteriami.

W analizie wniosków o dofinansowanie fundusze zwracają uwagę na m.in. takie elementy jak:

- identyfikacja grupy docelowej odbiorców zadania,
- wartość merytoryczna zadania,
- trafność i adekwatność zastosowanych form i metod edukacji,
- zasięg oddziaływania zadania,
- wartość i realność osiągnięcia efektu ekologicznego,
- efektywność finansowa.

Dokładna analiza wniosków o dofinansowanie w ww. zakresie jest prowadzona w funduszach nieustannie, z dużą starannością. Jednakże potrzeby w zakresie edukacji ekologicznej ulegają zmianie i stosownie do nich analiza wniosków o dofinansowanie może być udoskonalana w każdym funduszu indywidualnie, we własnym zakresie, poprzez ewentualne wypracowywanie i stosowanie rozwiązań wewnętrznych.

NFOŚiGW przygotował katalog kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych z ich środków, który stanowi odpowiedź na oczekiwania związane z dążeniem przez instytucje publiczne do transparentności, obiektywizmu, jak i profesjonalizmu oraz efektywności w wydatkowaniu środków. W **załączniku nr 3** przedstawiono szczegółowe kryteria wyboru przedsięwzięć dla programu priorytetowego NFOŚiGW pn. Edukacja Ekologiczna.

Prezentowany materiał stanowi rekomendowany Wojewódzkim Funduszom wzór do wykorzystania w trakcie prowadzonych analiz wniosków o dofinansowanie w zakresie edukacji ekologicznej.

III. Realizacja Wspólnej Strategii – Działanie 4 C: „Wspólne działania funduszy zmierzające do wdrażania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej”. Cele oraz zadania.

Współpraca wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ma na celu wdrożenie działań na rzecz wysokiej jakości edukacji ekologicznej, które będą uwzględniać zidentyfikowane potrzeby i słabe strony edukacji ekologicznej.

Edukacja ekologiczna społeczeństwa jest jednym z istotnych warunków rozwoju zrównoważonego. Świadome i dobrze wyedukowane społeczeństwo stanowi fundament dla realizacji trwałego zrównoważonego rozwoju kraju. Z tego względu dbałość o jakość edukacji ekologicznej i jej efektywność znajduje szczególne uzasadnienie.

Uwzględniając występujące potrzeby w zakresie edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju, **fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej podejmują adekwatne kierunki działań w celu zapewnienia wyższej jakości, skuteczności i efektywności edukacji ekologicznej.**

Określone poniżej ramy wspólnego działania przyczyniają się przede wszystkim do zapewnienia spójnej strategii działań w zakresie edukacji ekologicznej (komplementarnej do potrzeb wynikających z realizowanej krajowej polityki ochrony środowiska i gospodarki wodnej; adekwatnej wobec wyzwań i oczekiwań społecznych; spójnej wobec działań podejmowanych przez poszczególne Wojewódzkie Fundusze oraz Narodowy Fundusz) oraz do usprawnienia systemu przepływu informacji między funduszami, do przyjęcia wspólnych ram prezentacji (kumulacji) danych, a także do zapewnienia spójnego oraz stabilnego systemu finansowania edukacji ekologicznej.

Ze względu na horyzont czasowy, dostępność środków finansowych oraz specyfikę funkcjonowania poszczególnych funduszy doprecyzowanie wspólnych celów i metod działań będzie następować w wyniku dalszej współpracy i być odpowiedzią na pojawiające się konkretne potrzeby zdefiniowane przez poszczególne fundusze w trakcie obowiązywania strategii.

Należy również podkreślić, że prezentowane przy zadaniach formy edukacji ekologicznej to przykłady, które nie wyczerpują możliwego katalogu działań – stanowią jedynie zarys przybliżający kierunki możliwego wsparcia.

Przyjęte w dokumencie kierunki działania, cele i zadania w edukacji ekologicznej są spójne z celami zawartymi w Programie Priorytetowym NFOŚ i GW pt. Edukacja ekologiczna.

W Programie Priorytetowym NFOŚiGW Edukacja ekologiczna określono:

- Cel główny: Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju.
- Cele szczegółowe:
 - upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju
 - kształtowanie zachowań prośrodowiskowych ogółu społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży
 - aktywizacja społeczna, budowanie społeczeństwa obywatelskiego w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Katalog niżej wskazanych kierunków działań funduszy w latach 2013-2016 uzupełniają również cele horyzontalne:

„Wysoka jakość przekazu w edukacji ekologicznej”

Dbalność o dostęp społeczeństwa do merytorycznie wartościowego, rzetelnego przekazu w edukacji ekologicznej stanowi zasadę, która jest respektowana przez fundusze w każdym z aspektów realizowanej interwencji. Zaproponowane w niniejszym dokumencie narzędzia oraz katalog zadań zapewnia instrumentarium, które przyczyni się również do dalszego rozwoju kompetencji kadr funduszy. Będzie to dodatkowe wsparcie w dążeniu do dofinansowywania zadań wykorzystujących najnowszą dostępną wiedzę, przekazywaną rzetelnie i sposób dostosowany do grupy odbiorców.

"Silniejsze motywowanie społeczeństwa do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, w tym zrównoważonej konsumpcji"

Ważne jest objęcie edukacją ekologiczną całego społeczeństwa: dzieci, młodzież i osoby dorosłe, zarówno poprzez edukację dedykowaną specjalnie do określonego odbiorcy, jak np. do dzieci nauczania wczesnoszkolnego, młodzieży szkół gimnazjalnych, grup, które poprzez swoje decyzje i działania wywierają największy wpływ na środowisko, jak również poprzez przedsięwzięcia edukacyjne ogólnodostępne, np. realizowane z udziałem mediów czy też takie, które są kierowane do społeczności lokalnych.

Istotne jest, aby edukacja ekologiczna - obok upowszechniania rzetelnej wiedzy i informacji - umożliwiała nabycie m.in. praktycznych umiejętności indywidualnych i zespołowych ważnych w ochronie środowiska, rozwijała zainteresowania problematyką środowiskową, kształtowała przekonania, zasady, wartości ważne w tym zakresie i wzbudzała motywację do podejmowania działań na rzecz ochrony zasobów naturalnych oraz jakości życia.

Doborowi przedsięwzięć wspieranych przez fundusze przyświeca reguła dofinansowania zadań posiadających opracowany spójny, logiczny, poprawny pod względem merytorycznym (z dziedziny ekologii, ochrony i kształtowania środowiska, dydaktyki i komunikacji społecznej) projekt - realizowany przez beneficjentów dysponujących zespołem osób o odpowiednich kompetencjach, kwalifikacjach zawodowych i doświadczeniu; metodami dobranymi do celu i prawidłowo zdefiniowanej grupy odbiorców, efektywnych ekonomicznie.

Należy zaznaczyć, że w załączonych "Kryteriach wyboru przedsięwzięć ..." NF (załącznik nr 3) kompetencje zespołu, w tym dysponowanie ekspertem merytorycznym ocenia punkt II Wykonalność przedsięwzięcia 2. Doświadczenie Wnioskodawcy.

Ramy wspólnego działania funduszy w latach 2013-2016: Cele oraz zadania. Wykonanie.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.:

Kierunek interwencji 3.5: Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstania zielonych miejsc pracy,

Działanie nr 50: Zwiększenie świadomości ekologicznej Polaków i zmiana ich zachowań w obszarze objętym strategią

Wytyczne/Narzędzia/Zadania: prowadzenie kampanii edukacyjnych w obszarach priorytetowych Strategii, propagowanie ekologicznego stylu życia, kształtowanie zachowań zrównoważonej konsumpcji, uwzględnienie zagadnień zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach kształcenia łącznie z doskonaleniem zawodowym nauczycieli i osób prowadzących szkolenia, promowanie edukacji pozaformalnej na rzecz zrównoważonego rozwoju, wspieranie powstawania nowoczesnych narzędzi edukacyjnych stosowanych w edukacji formalnej i innej niż formalna, wspieranie nowych metod uczenia się i nauczania, wymiana dobrych praktyk w zakresie edukacji.

Wszystkie wymienione w Strategii BE i Ś założenia zostały ujęte w przedstawionych niżej celach i zadaniach zaplanowanych do realizacji w ramach Wspólnej Strategii .

Numer zadania	Nazwa zadania	Wykonanie
Cel nr 1. Realizacja kluczowych obszarów tematycznych wraz z rekomendowaną tematyką, kształtowanie postaw ekologicznych, propagowanie działań sprzyjających ochronie środowiska i poprawie jego stanu oraz realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju. <i>(Zadania zostały sformułowane jako <u>rodzaje przedsięwzięć</u>, określone z PP Edukacja ekologiczna 2013 - 2015 NFOŚ i GW)</i>		
Zadanie nr 1.1	Kształtowanie postaw społeczeństwa z wykorzystaniem mediów tradycyjnych i Internetu - zorganizowane i kompleksowe projekty uwzględniające zespół powiązanych ze sobą działań, angażujące szereg odbiorców, wykorzystujące różnorodne narzędzia edukacyjne i nośniki informacyjne (media tradycyjne - telewizja, w tym idea placement, radio, prasa,	NFOŚiGW

	outdoor, itp. oraz elektroniczne np. Internet, aplikacje mobilne, mające na celu wykreowanie pożądanych postaw i zachowań u relatywnie największej liczby osób wraz z badaniami świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz produkcja i dystrybucja filmów i programów telewizyjnych i radiowych	
Zadanie nr 1.2	Aktywizacja społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju - zorganizowane kompleksowe projekty bezpośrednio angażujące odbiorcę, wyzwalamy jego długofalową aktywność w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, realizowane w formie działań warsztatowych, konkursowych, imprez edukacyjnych i innych tego typu narzędzi popularyzujących powyższe zagadnienia tematyczne	wfośigw/NFOŚiGW
Zadanie nr 1.3	Kształcenie i wymiana najnowszej wiedzy oraz wsparcie systemu edukacji w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju - wsparcie rozwoju specjalistycznych kompetencji grup mających największy wpływ na kształtowanie środowiska poprzez organizację konferencji, szkoleń, seminariów, e - learningu itp.; profesjonalizacja animatorów edukacji ekologicznej, - produkcja interaktywnych pomocy dydaktycznych dla wszystkich poziomów nauczania	wfośigw/NFOŚiGW NFOŚiGW
Cel nr 2. Rozwój infrastruktury służącej edukacji ekologicznej <i>(*Część zadania sformułowana jako <u>rodzaj przedsięwzięcia</u>, określonego w PP Edukacja ekologiczna 2013 - 2015 NFOŚ i GW)</i>		
Zadanie nr 2.1	Wyposażenie obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej* -wyposażenie i doposażenie centrów edukacyjnych poświęconych zagadnieniom ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju , mające wpływ na unowocześnienie i uatrakcyjnienie oferty programowej obiektu w dostosowaniu do odbiorców, z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych Wspieranie realizacji projektów mających na celu wyposażenie/doposażenie baz edukacji ekologicznej oraz tworzenie terenowej infrastruktury edukacyjnej, w tym ścieżek edukacyjnych (Budowa/rozbudowa/ adaptacja - do rozważenia w PO IiŚ 2014 - 2020).	wfośigw/NFOŚiGW PP Edukacja ekologiczna NFOŚiGW zakłada dofinansowanie wyłącznie infrastruktury edukacyjnej bezpośrednio związanej z edukacją, dodatkowo dopuszcza się jedynie modernizację zaplecza sanitarnego.
Cel nr 3 Spójny system przepływu informacji w obszarze edukacji ekologicznej		
Zadanie nr 3.1.	Wyznaczenie przez każdy fundusz osoby do kontaktów, w celu realizacji „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska w zakresie edukacji ekologicznej”.	wfośigw/NFOŚiGW
Zadanie nr 3.2.	Utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ogólnodostępnej podstrony dedykowanej informacjom z obszaru edukacji ekologicznej.	wfoigw/NFOŚiGW
Zadanie nr 3.3.	Utworzenie informacji o podmiotach, które realizują edukację ekologiczną w oparciu o bazę edukacji ekologicznej/terenową infrastrukturę edukacyjną i których działania zostały dofinansowane przez fundusze	wfoigw/NFOŚiGW
Zadanie nr 3.4.	Utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ekologicznej multimedialnej bazy danych/biblioteki elektronicznej	wfośigw/NFOŚiGW
Zadanie nr 3.5	Współpraca w organizowaniu ogólnopolskich spotkań informacyjno – edukacyjnych, poświęconych edukacji ekologicznej, skierowanych do	wfośigw/NFOŚiGW

	pracowników funduszy.	
Zadanie nr 3.6	Organizacja regionalnych centrów komunikacji, dialogu i uporządkowanego, spójnego przepływu informacji (forum: WFOŚiGW – beneficjenci oraz zainteresowani)	wfośigw
Cel nr 4 Komplementarny, spójny, stabilny system finansowania edukacji ekologicznej		
Zadanie nr 4.1.	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej ze środków krajowych	wfośigw/NFOŚiGW
Zadanie nr 4.2.	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej realizowanych w ramach perspektywy finansowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020 oraz w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014 – 2020 i innych źródeł zagranicznych	wfośigw/NFOŚiGW

Cel nr 1 Realizacja kluczowych obszarów tematycznych wraz z rekomendowaną tematyką, kształtowanie postaw ekologicznych, propagowanie działań sprzyjających ochronie środowiska i poprawie jego stanu oraz zrównoważonemu rozwojowi.

Wypełnienie niedoboru aktualnej, wiarygodnej i uporządkowanej wiedzy występującego w społeczeństwie na temat źródeł, charakteru zagrożeń antropogenicznych dla środowiska i jakości życia ludzi. Podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie konsekwencji antropopresji, znaczenia racjonalnego korzystania z zasobów naturalnych i potencjału środowiska, zależności między stanem środowiska a jakością życia jednostek ludzkich i społeczeństw.

Upowszechnienie wiedzy o tym, co należy chronić, dlaczego i w jaki sposób oraz korzyści ekonomicznych i zdrowotnych wynikających z aktywności indywidualnych i wspólnych w społeczności.

Ułatwienie dostępu do wiedzy oraz informacji o środowisku i rozwoju zrównoważonym.

Rozwijanie zainteresowań w oparciu o wiedzę. Wzbudzanie motywacji do zdobywania wiedzy o lokalnym środowisku przyrodniczym i podejmowania działań proekologicznych.

Kształtowanie umiejętności zastosowania posiadanej wiedzy w życiu codziennym, propagowanie zachowań, działań pro środowiskowych, angażowanie w inicjatywy proekologiczne, rozwiązywanie problemów wspólnie z zainteresowanymi grupami społecznymi.

Podniesienie poziomu społecznej percepcji postrzegania zasobów przyrody jako wartości i kapitału, który sprzyja rozwojowi społeczeństw.

Wprowadzenie do powszechnej świadomości prawidłowej definicji zrównoważonego rozwoju; przedstawianie związku między aspektami środowiskowymi, gospodarczymi, ekonomicznymi i społecznymi zrównoważonego rozwoju. Uświadomienie społeczeństwu celów i założeń polityki ekologicznej, planów i programów oraz dokumentów strategicznych, w tym działań legislacyjnych i infrastrukturalnych, a także znaczenia ekoinnowacji, technologii środowiskowych jako działań przyczyniających się do ochrony środowiska lub wydajniejszego wykorzystania zasobów.

Przeciwdziałanie rozwojowi postaw charakterystycznych dla społeczeństwa konsumpcyjnego, kształtowanie postaw świadomego konsumenta.

Upowszechnianie wiedzy o możliwościach podejmowania inicjatyw przyspieszających tempo rozwoju społecznego i gospodarczego obszarów podlegających ochronie prawnej i ich otulin, w tym Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, który sprzyja tworzeniu tzw. zielonych miejsc pracy.

Wskazanie kompensacji przyrodniczej jako działań prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na terenach inwestycyjnych oraz zapewniających spójność i właściwe funkcjonowanie sieci obszarów Natura 2000.

Propagowanie wiedzy o możliwościach rozwoju odpowiedzialnego ekologicznie i społecznie biznesu, respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i standardów ekologicznych w poszczególnych dziedzinach gospodarowania równorzędnie z właściwymi celami gospodarczymi i społecznymi (przemysł, energetyka, transport, gospodarka komunalna, rolnictwo, leśnictwo, turystyka oraz inne, które wpływają na stan środowiska) z uwzględnieniem działań kompensacyjnych.

Zadanie 1.1 Kształtowanie postaw społeczeństwa z wykorzystaniem mediów tradycyjnych i Internetu

- zorganizowane i kompleksowe projekty uwzględniające zespół powiązanych ze sobą działań, angażujące szereg odbiorców, wykorzystujące różnorodne narzędzia edukacyjne i nośniki informacyjne (media tradycyjne - telewizja, w tym idea placement, radio, prasa, outdoor, itp. oraz elektroniczne np. Internet, aplikacje mobilne, mające na celu wykreowanie pożądaných postaw i zachowań u relatywnie największej liczby osób wraz z badaniami świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz produkcja i dystrybucja filmów i programów telewizyjnych i radiowych

Narzędzia realizacji zadania

Dofinansowanie edukacji ekologicznej organizowanej przez jednostki /instytucje /samorządy/organizacje

Zgodnie z Programem Priorytetowym pt. Edukacja ekologiczna, NFOŚ i GW dofinansowuje projekty o zasięgu ogólnopolskim.

Zadanie 1.2. Aktywizacja społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju

- zorganizowane kompleksowe projekty bezpośrednio angażujące odbiorcę, wyzwajające jego długofalową aktywność w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, realizowane w formie działań warsztatowych, konkursowych, imprez edukacyjnych i innych tego typu narzędzi popularyzujących powyższe zagadnienia tematyczne

Zaangażowanie społeczności lokalnych w działania na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w miejscu zamieszkania i pracy jako działanie „u źródła” w edukacji ekologicznej, sprzyjające zrozumieniu środowiska przyrodniczego w aspekcie: społecznym, ekonomicznym, gospodarczym i kulturowym, służące kształtowaniu postaw ekologicznych i poprawie jakości środowiska i życia ludzi.

Propagowanie wiedzy z zakresu ekologii, ochrony i kształtowania środowiska, koncepcji zrównoważonego rozwoju i rozwijanie zainteresowań w tym zakresie. Kształtowanie umiejętności zastosowania posiadanej wiedzy w życiu codziennym poprzez zachowania, uczestnictwo w działaniach mających na celu rozwiązanie problemów ekologicznych. Rozwijanie poczucie przynależności do społeczności i utożsamiania się ze środowiskiem życia, a także kształtowanie umiejętności współpracy i odpowiedzialności obywatelskiej za stan środowiska.

Wyzwalanie elementów emocjonalnych poprzez wspólną aktywność i współdziałanie, które sprzyjają budowaniu aktywnej postawy społecznej, komunikacji i trwałych więzi w społeczności lokalnej.

Narzędzia realizacji zadania

Dofinansowanie edukacji ekologicznej organizowanej przez jednostki /instytucje /samorządy/organizacje

Zgodnie z Programem Priorytetowym pt. Edukacja ekologiczna, NFOŚ i GW dofinansowuje projekty o zasięgu **ponadregionalnym**, tj. zapewnia możliwość dostępu /udziału odbiorców z co najmniej 2 województw.

Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej dofinansowują projekty o zasięgu **regionalnym**:

- komplementarne do ogólnopolskich edukacyjnych projektów, programów i kampanii edukacyjno – informacyjnych regionalne projekty, programy i kampanie edukacyjno – informacyjne,
- różnorodne przedsięwzięcia o zasięgu regionalnym, specyficzne dla regionu, przy wykorzystaniu różnorodnych metod, form, technik i narzędzi

Zadanie 1.3. Kształcenie i wymiana najnowszej wiedzy oraz wsparcie systemu edukacji w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju

- wsparcie rozwoju specjalistycznych kompetencji grup mających największy wpływ na kształtowanie środowiska poprzez organizacje konferencji, szkoleń, seminariów, e - learningu itp.; profesjonalizacja animatorów edukacji ekologicznej,
- produkcja interaktywnych pomocy dydaktycznych dla wszystkich poziomów nauczania

Podniesienie kwalifikacji, doskonalenie kadr - poszerzenie interdyscyplinarnej wiedzy z zakresu ekologii, ochrony i kształtowania środowiska i zrównoważonego rozwoju grup, których działalność, wykonywana praca

i podejmowane decyzje mogą bezpośrednio wpływać na stan środowiska np. urzędników administracji rządowej i samorządowej, nauczycieli, rolników, służb mundurowych, branży turystycznej, co umożliwia m.in.:

- zwiększenie trafności podejmowania decyzji na różnych szczeblach zarządzania środowiskiem i podczas wykonywania obowiązków służbowych,
- podniesienie jakości, efektywności i atrakcyjności nauczania w szkole,
- podniesienie stopnia profesjonalizmu i rzetelności przekazywanych informacji i wiedzy.

Narzędzia realizacji zadania

Dofinansowanie edukacji ekologicznej organizowanej przez jednostki /instytucje /samorządy/organizacje

Zgodnie z Programem Priorytetowym pt. Edukacja ekologiczna, NFOŚ i GW dofinansowuje projekty o zasięgu ponadregionalnym tj. zapewnia możliwość dostępu /udziału odbiorców z co najmniej 2 województw.

Produkcja interaktywnych pomocy dydaktycznych dla wszystkich poziomów nauczania - wykonawcą jest wyłącznie NFOŚ i GW.

Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej dofinansowują projekty o zasięgu regionalnym:

- komplementarne do ogólnopolskich edukacyjnych projektów, programów i kampanii edukacyjno – informacyjnych regionalne projekty, programy i kampanie edukacyjno – informacyjne,
- różnorodne przedsięwzięcia o zasięgu regionalnym, specyficzne dla regionu, przy wykorzystaniu różnorodnych metod, form, technik i narzędzi

Cel nr 2 Rozwój infrastruktury służącej edukacji ekologicznej

(* Część zadania sformułowana jako rodzaj przedsięwzięcia, określonego w PP Edukacja ekologiczna 2013 - 2015 NFOŚ i GW)

Zadanie nr 2.1 Wyposażenie obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej*

- wyposażenie i doposażenie centrów edukacyjnych poświęconych zagadnieniom ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, mające wpływ na unowocześnienie i uatrakcyjnienie oferty programowej obiektu w dostosowaniu do odbiorców, z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych

Wspieranie realizacji projektów mających na celu wyposażenie/doposażenie baz edukacji ekologicznej oraz tworzenie terenowej infrastruktury edukacyjnej, w tym ścieżek edukacyjnych

Budowa/rozbudowa/ adaptacja - do rozważenia w PO IiŚ 2014 - 2020.

Umożliwienie stosowania atrakcyjnych, nowoczesnych form, metod, narzędzi w edukacji oraz bezpośredniego kontaktu ze środowiskiem, sprzyjających rozwijaniu zainteresowań. Stworzenie warunków do realizacji projektów przy zastosowaniu form/metod aktywizujących, interaktywnych, rozwijających myślenie krytyczne, skierowanych na rozwiązywanie problemów i kształtowanie kreatywności, kształtujących umiejętności przetwarzania informacji i jej wykorzystania np. w życiu codziennym, rozwijających umiejętności współpracy w grupie. Umożliwienie realizacji edukacji "w środowisku, o środowisku, dla środowiska" i stworzenie optymalnych możliwości dla kształtowania kultury ekologicznej, a także m.in. wartości, przekonań, zachowań, które składają się na postawy pro środowiskowe.

Narzędzia realizacji zadania

Zgodnie z Programem Priorytetowym pn. Edukacja ekologiczna, NFOŚ i GW dofinansowuje projekty o zasięgu ogólnopolskim.

Dofinansowanie projektów, których celem jest:

- Budowa/rozbudowa/adaptacja, wyposażenie/doposażenie baz edukacji ekologicznej
- Realizacja infrastruktury terenowej służącej edukacji ekologicznej („zielona infrastruktura”, terenowe ścieżki edukacyjne)

PP Edukacja ekologiczna NFOŚ i GW zakłada dofinansowanie wyłącznie infrastruktury edukacyjnej bezpośrednio związanej z edukacją, dodatkowo dopuszcza się jedynie modernizację zaplecza sanitarnego.

Cel nr 3 Spójny system przepływu informacji w obszarze edukacji ekologicznej

Utrzymywanie i rozwijanie stałej współpracy między funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie edukacji ekologicznej w celu wymiany informacji, doświadczeń, dobrych i złych praktyk, poszerzania wiedzy, zwiększania kompetencji, rozwoju form konsultacji, doskonalenia procedur.

Udostępnienie danych kontaktowych do wyznaczonej przez dany fundusz osoby do kontaktów w celu realizacji Wspólnej Strategii ułatwi wiele wspólnych, niezbędnych działań, m.in. informowanie o działaniach funduszu w zakresie edukacji ekologicznej, podejmowanie współpracy między funduszami i ich reprezentowanie w zakresie edukacji ekologicznej, koordynowanie i współorganizowanie z ramienia funduszu organizacji wspólnych przedsięwzięć w zakresie edukacji ekologicznej.

Zadanie nr 3.1. Wyznaczenie przez każdy fundusz osoby do kontaktów, w celu realizacji „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska w zakresie edukacji ekologicznej”

Narzędzia realizacji zadania

- Wyznaczenie przez każdy fundusz osoby do kontaktów w celu realizacji Wspólnej Strategii, ustalenie danych kontaktowych wybranej osoby i umieszczenie tego kontaktu na stronie internetowej funduszu (imię i nazwisko, dział, w którym wskazana osoba pracuje, nazwa funduszu, adres funduszu, adres e – mailowy funduszu, numer telefonu do centrali/ sekretariatu, numer telefonu bezpośredni i adres e - mailowy do osoby wyznaczonej do kontaktów)
- Przesłanie przez każdy fundusz danych kontaktowych osoby do kontaktów do Funduszu odpowiedzialnego za realizację Strategii (treść danych zgodnie z ww. zapisem)
- Umieszczenie listy wszystkich osób do kontaktów wraz z danymi kontaktowymi na stronie internetowej Funduszu odpowiedzialnego za realizację Strategii

Zadanie nr 3.2. Utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ogólnodostępnej podstrony dedykowanej informacjom z obszaru edukacji ekologicznej

Narzędzia realizacji zadania

- Każdy fundusz wybiera indywidualnie formę miejsca poświęconego edukacji ekologicznej na już istniejącej własnej stronie internetowej np. zakładka/ menu/baner itp.
- Każdy fundusz indywidualnie kształtuje zakres treści bieżących, które są umieszczane w miejscu poświęconym edukacji ekologicznej.
- Ze względu na realizację Wspólnej Strategii na stronie internetowej każdego z funduszy, w miejscu poświęconym edukacji ekologicznej powinny być umieszczone informacje dot. realizacji Wspólnej Strategii w zakresie edukacji ekologicznej tj. :
 - adres kontaktowy osoby do kontaktów w celu realizacji Wspólnej Strategii w funduszu
 - informacja o podmiotach, które realizują edukację ekologiczną w oparciu o bazę edukacji ekologicznej/terenową infrastrukturę edukacyjną i których działania zostały dofinansowane przez fundusze (Cel 3, Zadanie nr 3.3)
 - utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ekologicznej multimedialnej bazy danych/biblioteki (Cel 3, Zadanie 3.4)
 - Zestawienie: **Realizacja edukacji ekologicznej w roku.....**. Zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu o projekty dofinansowane przez fundusz (wzór - załącznik nr 7)
 - inne, bieżące informacje dot. realizacji Wspólnej Strategii przez fundusze.
- Umieszczenie przez każdy fundusz na swojej stronie internetowej linków do stron internetowych innych funduszy, w miejscu dostępnym dla wszystkich użytkowników strony, jako "linki pożyteczne".
Linki ułatwią wzajemny dostęp do informacji z zakresu edukacji ekologicznej, prowadzonej w funduszach.

Zadanie nr 3.3. Utworzenie informacji o podmiotach, które realizują edukację ekologiczną w oparciu o bazę edukacji ekologicznej/terenową infrastrukturę edukacyjną i których działania zostały dofinansowane przez fundusze

Narzędzia realizacji zadania

Utworzenie na stronie internetowej każdego funduszu informacji o wybranych, ważniejszych podmiotach prowadzących edukację ekologiczną (przyrodniczą/leśną) poza szkołą, w oparciu o bazę edukacji

ekologicznej/terenową infrastrukturę edukacyjną i których działania zostały dofinansowane przez fundusze

- Zakres informacji: województwo, nazwa podmiotu, dane teleadresowe, baza edukacji ekologicznej (rodzaj bazy - krótki opis, w tym wyposażenie służące edukacji ekologicznej; powierzchnia użytkowa ośrodków/sal – m², liczba ścieżek edukacyjnych – szt., długość ścieżek edukacyjnych – m, inna infrastruktura edukacyjna zlokalizowana poza ścieżkami-wymienić jąka), formy prowadzonej edukacji, tematyka wiodąca, link do strony internetowej.

Zaleca się wykonanie tej informacji przy zastosowaniu programu Exel ponieważ dane te mogą posłużyć w przyszłości do zbudowania ogólnopolskiej bazy danych.

Zadanie nr 3.4 Utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ekologicznej multimedialnej bazy danych/biblioteki elektronicznej

Narzędzia realizacji zadania

- W celu pozyskania materiałów/utworów do bazy/biblioteki elektronicznej fundusze winny rozważyć wprowadzenie do umów z beneficjentami stosowne zapisy umożliwiające nabycie przez fundusz autorskich praw majątkowych bez ograniczeń czasowych do dofinansowanych materiałów z zakresu edukacji ekologicznej, co umożliwi udostępnianie pozyskanych materiałów.
- Rekomendowane jest stosowanie dokumentowania realizowanych projektów i przekazywania przez beneficjentów utworów/opracowań i innych materiałów nie tylko w wersji papierowej ale też elektronicznie celu ich gromadzenia i udostępniania na stronach internetowych funduszy w celu ich popularyzacji w społeczeństwie.

W oparciu o regionalne bazy danych/biblioteki elektroniczne można w przyszłości, w ramach wspólnego projektu, na mocy porozumień, utworzyć ogólnopolską multimedialną bazę /bibliotekę, dostępną dla społeczeństwa.

Zadanie nr 3.5 Współpraca w organizacji ogólnopolskich spotkań informacyjno – edukacyjnych, poświęconych edukacji ekologicznej, skierowanych do pracowników funduszy.

Narzędzia realizacji zadania

- Zakres tematyczny spotkań:
 - przegląd przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej, finansowanych przez Fundusze,
 - problemy w ocenie i wdrażaniu przedsięwzięć edukacyjnych,
 - złe i dobre praktyki w realizacji przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej
 - prezentacja przedsięwzięć edukacyjnych,
 - praktyczne, teoretyczne i merytoryczne założenia do prowadzenia edukacji ekologicznej
 - realizacja Wspólnej Strategii - działania funduszy w zakresie edukacji ekologicznej
- Zakres tematyczny może być stale uzupełniany i uaktualniany w zależności od potrzeb i możliwości.
- Spotkania mogą mieć łączony charakter np. spotkania informacyjnego/ warsztatów/konsultacji/szkolenia/wykładu.
- Każdego roku spotkanie może mieć inny temat wiodący.

Zadanie nr 3.6 Organizacja regionalnych centrów komunikacji, dialogu i uporządkowanego, spójnego przepływu informacji (forum: WFOŚiGW – beneficjenci oraz zainteresowani)

Potrzebna jest większa koncentracja wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na zapewnieniu przepływu informacji z poziomu krajowego do poziomu regionalnego/lokalnego, jak również w kierunku odwrotnym. Niezbędne są działania o charakterze regionalnym, umożliwiające jak najlepszy dostęp do uporządkowanej informacji/ wiedzy/ doświadczeń, niezbędnych w edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju.

Wojewódzkie fundusze będą wspierać już istniejące działania w tym zakresie prowadzone na poziomie ogólnopolskim przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska.

Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej znają środowiskowe aspekty rozwoju kraju i rozwoju regionalnego, realizują przede wszystkim regionalną politykę województwa - strategię, plany

i programy o charakterze wojewódzkim, regionalnym i gminnym i z tego względu doskonale znają specyfikę swojego regionu, potrafią identyfikować i aktualizować regionalne potrzeby, wykazują dbałość o efektywność, skuteczność m.in. działań edukacyjnych o znaczeniu regionalnym. Dysponując potencjałem finansowym zapewniają stabilne wsparcie finansowe dla projektów o charakterze regionalnym. Poprzez doskonalenie swoich kompetencji i kwalifikacji, zdobywanie doświadczeń wpływają na coraz wyższy poziom zaufania u beneficjentów i zadowolenia z działalności funduszy

Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej zapewnią m.in. :

- stały przepływ informacji, głównie na poziomie regionalnym i lokalnym, na temat m.in. zasad, priorytetów, celów i kierunków działania funduszy, możliwości dofinansowywania zadań, stosowanych procedur, nowych aktywności;
- wzajemną wymianę doświadczeń, rzetelnej informacji, wiedzy oraz konsultacje pomiędzy funduszem a beneficjentami, potencjalnymi beneficjentami oraz innymi zainteresowanymi partnerami;
- promocję dobrych praktyk, kreowanie nowych aktywności;
- propagowanie nowoczesnych i skutecznych form oraz metod stosowanych w edukacji ekologicznej.

Narzędzia realizacji zadania

Organizacja przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej spotkań informacyjno – edukacyjnych o charakterze regionalnym, poświęconych edukacji ekologicznej, skierowanych do beneficjentów, potencjalnych beneficjentów i innych zainteresowanych partnerów.

- Przykładowy zakres tematyczny spotkania/spotkań:
 - aktualne kierunki działania funduszy,
 - terminy składania dokumentów, kryteria oceny wniosków o dofinansowanie, zasady dofinansowania zadań przez fundusz,
 - problemy w ocenie wniosków i rozliczaniu realizacji umów,
 - przegląd przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej, finansowanych przez Fundusze,
 - problemy w ocenie i wdrażaniu przedsięwzięć edukacyjnych,
 - złe i dobre praktyki w realizacji przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej
 - warsztaty/szkolenie/wykłady dla edukatorów ekologicznych (praktyczne, teoretyczne i merytoryczne założenia do prowadzenia edukacji ekologicznej).
- Spotkania mogą mieć łączony charakter np. spotkania informacyjnego/ warsztatów/konsultacji/szkolenia/wykładu
- Zakres tematyczny może być stale uzupełniany i uaktualniany w zależności od potrzeb i możliwości

Cel nr 4 Komplementarny, spójny, stabilny system finansowania edukacji ekologicznej

Zapewnienie środków finansowych na realizację zadań z zakresu edukacji ekologicznej przez wspólne określenie linii demarkacyjnej, zapewniającej komplementarność, spójność i stabilność finansowania zadań.

Formy finansowania edukacji ekologicznej: Preferowana forma bezzwrotna (dotacje, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych) z możliwością zastosowania form zwrotnych (pożyczki umarzalnej do 100 % lub pożyczki o preferencyjnym oprocentowaniu).

Wsparcie finansowe udzielane na działania z zakresu edukacji ekologicznej przez poszczególne wojewódzkie fundusze oraz Narodowy Fundusz powinna uwzględniać regułę niekonkurowania oferty: Aby zapewnić efektywność i skuteczność realizowanej interwencji, udzielane dofinansowanie przez NFOŚiGW oraz wfośigw powinno być komplementarne.

Biorąc pod uwagę specyfikę analizowanego obszaru, a także fakt dążenia do wzmocnienia systemowego charakteru udzielanego dofinansowania, fundusze wspólnie wypracowały linię demarkacyjną dla realizowanego wsparcia w obszarze edukacji ekologicznej. Zestawienie obrazujące niniejszy podział stanowi **załącznik nr 5** do dokumentu.

Należy zaznaczyć, że w przypadku dokonania wspólnych uzgodnień między wojewódzkimi funduszami a Narodowym Funduszem, istnieje możliwość skorzystania przez WFOŚiGW – w ramach programu priorytetowego NFOŚ i GW pn. „SYSTEM - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW” – z dofinansowania udzielonego przez Narodowy Fundusz. Należy podkreślić, że zasady udzielania dofinansowania przez WFOŚiGW ze środków uzyskanych w ramach niniejszego programu muszą być spójne z „Zasadami udzielania dofinansowania ze środków NFOŚ i GW”.

Zadanie nr 4.1 Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej ze środków wyłącznie krajowych

Narzędzia realizacji zadania

Wsparcie finansowe dla różnego rodzaju przedsięwzięć dofinansowanych ze środków wyłącznie krajowych

Zadanie nr 4. 2. Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej realizowanych w ramach perspektywy finansowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020 oraz w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014 – 2020 lub innych środków zagranicznych

- Środki Narodowego Funduszu przeznaczone będą przede wszystkim na wsparcie projektów dofinansowywanych z programów operacyjnych krajowych, dla których jest instytucją wdrażającą.
- Środki wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej będą przeznaczone przede wszystkim na wsparcie projektów realizowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych.
- Wobec faktu prowadzenia w dalszym ciągu prac nad kształtem programów operacyjnych na lata 2014-2020, ewentualne doprecyzowanie zadania nastąpi po ostatecznym przyjęciu systemu realizacji ww. programów. W **załączniku nr 6** przedstawiono informację dotyczącą kształtu działania dotyczącego edukacji ekologicznej w ramach POiŚ 2014-2020 oraz roli funduszy.

Narzędzia realizacji zadania

Wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej, realizowanych w ramach POiŚ 2014-2020 - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej, realizowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych - wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

IV. Rekomendowany harmonogram działań

Biorąc pod uwagę ustalenia z rozdziału III. przygotowano zestawienie obrazujące harmonogram realizacji poszczególnych zadań w ramach określonych celów.

Ramy wspólnego działania funduszy w latach 2013-2016: Harmonogram działań

Cel	Nazwa celu	Terminy realizacji poszczególnych zadań
Cel nr 1. Realizacja kluczowych obszarów tematycznych wraz z rekomendowaną tematyką, kształtowanie postaw ekologicznych, propagowanie działań sprzyjających ochronie środowiska i poprawie jego stanu oraz realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju. (Zadania sformułowane jako <u>rodzaje przedsięwzięć</u> , określone z PP Edukacja ekologiczna 2013 - 2015 NFOŚ i GW)		
Zadanie nr 1.1.	Kształtowanie postaw społeczeństwa z wykorzystaniem mediów tradycyjnych i Internetu ...	na bieżąco w roku 2015 i 2016
Zadanie nr 1.2.	Aktywizacja społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju ...	
Zadanie nr 1.3.	Kształcenie i wymiana najnowszej wiedzy oraz wsparcie systemu edukacji w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju ...	
Cel nr 2: Rozwój infrastruktury służącej edukacji ekologicznej (*Część zadania sformułowana jako <u>rodzaj przedsięwzięcia</u> , określonego w PP Edukacja ekologiczna 2013 - 2015 NFOŚ i GW)		
Zadanie nr 2.1	Wyposażenie obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej * ... Wspieranie realizacji projektów mających na celu wyposażenie/doposażenie baz edukacji ekologicznej oraz tworzenie terenowej infrastruktury edukacyjnej, w tym ścieżek edukacyjnych	
Cel nr 3. Spójny system przepływu informacji w obszarze edukacji ekologicznej		
Zadanie nr 3.1.	Wyznaczenie przez każdy fundusz osoby do kontaktów, w celu realizacji „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska w zakresie edukacji ekologicznej”.	umieszczenie danych na stronie internetowej - <u>do 30.09.2015 r.</u> Przesłanie danych do Funduszu odpowiedzialnego za realizację Strategii – <u>do 30.09.2015 r.</u>
Zadanie nr 3.2.	Utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ogólnodostępnej podstrony dedykowanej informacjom z obszaru edukacji ekologicznej.	<u>do 30.09.2015 r.</u> Przesłanie do Funduszu odpowiedzialnego za realizację Strategii linku do podstrony – <u>do 30.09.2015 r.</u>
Zadanie nr 3.3	Utworzenie informacji o podmiotach, które realizują edukację ekologiczną w oparciu o bazę edukacji ekologicznej/terenową infrastrukturę edukacyjną i których działania zostały dofinansowane przez fundusz	Umieszczenie na stronie internetowej funduszu - do końca lutego 2016 r. Informację tę należy sukcesywnie uzupełniać w następnych latach.
Zadanie 3.4	Utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ekologicznej multimedialnej bazy danych/biblioteki elektronicznej	W roku 2015 - fundusze przygotowują odpowiednie zapisy do umów z beneficjentami w celu

		pozyskania materiałów w formie elektronicznej. W roku 2016 - utworzenie multimedialnej bazy danych na stronie internetowej każdego funduszu. Bazę tę należy sukcesywnie uzupełniać w następnych latach.
Zadanie nr 3.5	Współpraca w organizowaniu ogólnopolskich spotkań informacyjno – edukacyjnych, poświęconych edukacji ekologicznej, skierowanych do pracowników funduszy.	na bieżąco w roku 2015 i 2016
Zadanie nr 3.6	Organizacja regionalnych centrów komunikacji, dialogu i uporządkowanego, spójnego przepływu informacji (forum: WFOŚiGW – beneficjenci oraz zainteresowani) (<i>Nie dotyczy NFOŚiGW</i>)	na bieżąco w roku 2015 i 2016
Cel nr 5. Komplementarny, spójny, stabilny system finansowania edukacji ekologicznej		
Zadanie nr 5.1.	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej wyłącznie ze środków krajowych	na bieżąco w roku 2015 i 2016
Zadanie nr 5.2.	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej realizowanych w ramach perspektywy finansowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020, w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014 – 2020 i innych środków zagranicznych oraz innych środków zagranicznych.	na bieżąco w roku 2015 i 2016

Sposób udokumentowania realizacji zapisów Strategii oraz terminy

Dla wszystkich zadań określonych w tabeli sporządzamy zestawienia o charakterze podsumowującym dany rok, wg wzoru określonego w załączniku nr 7 do niniejszego dokumentu.

Są to trzy zestawienia:

1. „Realizacja edukacji ekologicznej w roku 2014 - Zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu o projekty dofinansowane przez fundusz”

Sporządzamy wg wzoru określonego w załączniku nr 7 niniejszego dokumentu i umieszczamy na stronie internetowej własnego funduszu w terminie do końca lutego 2016 r.

Przesyłamy do funduszu odpowiedzialnego za realizację Wspólnej Strategii w terminie do 15.03.2016 r.

Należy przyjąć, że Zestawienie za 2014 r. będzie zawierało te informacje, które są możliwe do uzyskania.

2. „Realizacja edukacji ekologicznej w roku 2015 - Zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu o projekty dofinansowane przez fundusz”

Sporządzamy wg wzoru określonego w załączniku nr 7 niniejszego dokumentu i umieszczamy na stronie internetowej własnego funduszu w terminie do końca lutego 2016 r.

Przesyłamy do funduszu odpowiedzialnego za realizację Wspólnej Strategii w terminie do 15.03.2016 r.

3. „Realizacja edukacji ekologicznej w roku 2016 - Zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu o projekty dofinansowane przez fundusz”

Sporządzamy wg wzoru określonego w załączniku nr 7 niniejszego dokumentu i umieszczamy na stronie internetowej własnego funduszu w terminie do końca lutego 2017 r.

Przesyłamy do funduszu odpowiedzialnego za realizację Wspólnej Strategii w terminie do 15.03.2017 r.

V. Monitoring i ocena realizacji edukacji ekologicznej w ramach Wspólnej Strategii – rekomendacja

Ustalone kierunki wspólnych działań funduszy są odpowiedzią na aktualne potrzeby w edukacji ekologicznej, sformułowane w niniejszym dokumencie.

Spodziewane efekty realizacji celów mają charakter długofalowy, będzie można je ocenić po dłuższym czasie.

Efekty te powinny być zbadane po kilku latach w profesjonalny sposób przez jednostki wykonujące tego typu analizy.

Przedmiotem monitoringu i oceny będą Zestawienia za dany rok, mające charakter podsumowania.

Ocena realizacji założeń celów szczegółowych i przyporządkowanych im zadań będzie miała miejsce na podstawie zestawienia o charakterze podsumowującym dany rok pt. **„Realizacja edukacji ekologicznej w roku - Zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu o projekty dofinansowane przez fundusz”**. Wzór ww. zestawienia rocznego stanowi załącznik nr 7.

Będą sporządzane trzy zestawienia:

1. **„Realizacja edukacji ekologicznej w roku 2014** - Zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu o projekty dofinansowane przez fundusz”
2. **„Realizacja edukacji ekologicznej w roku 2015** - Zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu o projekty dofinansowane przez fundusz”
3. **„Realizacja edukacji ekologicznej w roku 2016** - Zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu o projekty dofinansowane przez fundusz”.

Terminy sporządzania, umieszczania na stronie Internetowej funduszu i przesyłania do funduszu odpowiedzialnego za realizację Strategii podano w rozdziale IV niniejszego dokumentu.

W ww. Zestawieniach podstawowym elementem są wskaźniki sformułowane do każdego zadania. Wskaźniki są ujęte w ten sposób, aby można było podsumować każdy rok na podstawie uzyskanych danych ilościowych, a następnie porównać wykonanie określonych celów i zadań im przyporządkowanych w poszczególnych latach.

Podsumowanie realizacji celów będzie miało miejsce w 2016 roku, a następnie w 2017 r.

Na podstawie wskaźników, **danych ilościowych uzyskanych za każdy rok ocenie będzie podlegało wsparcie funduszy dla realizacji zakładanych celów i zadań. Rekomendowany katalog wskaźników przedstawiono w załączniku nr 8.**

VI. Aktualizacja dokumentu

Przewiduje się możliwość zmiany w zapisach niniejszego dokumentu, w miarę nabywanych doświadczeń w realizacji zadań, sporządzania zestawień, stosowania wskaźników, występujących potrzeb.

Ponadto aktualizacja może być związana z brakiem wszystkich dokumentów wymaganych do perspektywy finansowej 2014 - 2020.

Planuje się następujący termin aktualizacji - do 31.12.2015 r.

Może wystąpić konieczność aktualizacji w innym terminie.

Spis załączników

Załącznik nr 1:

Kluczowe obszary tematyczne i rekomendowana tematyka w edukacji dla zrównoważonego rozwoju

Załącznik nr 2:

Rekomendowany katalog tematyczny stanowiący uszczegółwienie i uzupełnienie kluczowych obszarów tematycznych w edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju

Załącznik nr 3:

Kryteria wyboru przedsięwzięć dla programu priorytetowego NFOŚiGW pn. Edukacja Ekologiczna (wzór)

Załącznik nr 4:

Wskaźnik osiągnięcia celu. Zasięg realizowanych przedsięwzięć edukacyjno - promocyjnych oraz informacyjnych.

Załącznik nr 5:

Linia demarkacyjna realizowanego wsparcia finansowego w obszarze edukacji ekologicznej w ramach Wspólnej Strategii

Załącznik nr 6:

Zapisy dotyczące Edukacji ekologicznej w ramach POIiŚ 2014-2020

Załącznik nr 7:

Realizacja edukacji ekologicznej w roku..... - Zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu o projekty dofinansowane przez fundusz

Załącznik nr 8:

Rekomendowany katalog wskaźników

Kluczowe obszary tematyczne i rekomendowana tematyka w edukacji dla zrównoważonego rozwoju

Rekomendowana tematyka w ramach w Kluczowych obszarów tematycznych umożliwia realizację najważniejszych celów określonych w "Planie Działalności Ministra Środowiska na rok 2015 dla działań administracji rządowej: gospodarka wodna i środowisko", które brzmią:

- Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
- Poprawa stanu środowiska,
- Przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzyku klęsk żywiołowych.

Obszary te zostały również wskazane w dokumentach strategicznych w ramach systemu zarządzania rozwojem kraju (w szczególności BE i Ś oraz SPA 2020).

Rekomendowana tematyka jest spójna z obszarami tematycznymi, wymienionymi w **Programie Priorytetowym NFOŚ i GW pt. Edukacja ekologiczna.**

Wspólna Strategia - Priorytet. Kluczowy obszar tematyczny	Rekomendowana tematyka	Działania wg Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”
1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	<p><u>Racjonalne gospodarowanie zasobami wód powierzchniowych i podziemnych</u> – wielkość zasobów i ich kształtowanie, ochrona jakościowa i ilościowa, wykorzystanie. Zjawiska powodzi, suszy i deficytu wody. Znaczenie retencji.</p> <p>Rola infrastruktury wodno – ściekowej w ochronie wód oraz nowych technologii służących oszczędzaniu wody i powtórnemu wykorzystaniu wód zużytych.</p> <p><u>Ochrona ekosystemów Morza Bałtyckiego.</u> Czynniki zagrażające jakości wód M. Bałtyckiego oraz bioróżnorodności. Stan ekologiczny M. Bałtyckiego. Ochrona wód oraz strefy przybrzeżnej.</p> <p>Sposoby oszczędzania wody i dbałości o jej jakość - katalog zachowań obywatela w tym zakresie oraz wspólnych działań w społeczności lokalnej.</p>	<p>Działanie 7: Racjonalizacja korzystania z wód.</p> <p>Działanie 50: Zwiększanie świadomości ekologicznej Polaków i zmiana ich zachowań w obszarach objętych strategią.</p>
2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi.	<p><u>Działania mające na celu ochronę gleb i powierzchni ziemi.</u> Zasoby, stan i funkcje gleb, sposoby użytkowania i przekształcania powierzchni ziemi – antropogeniczne czynniki sprzyjające zanieczyszczeniu i degradacji; wpływ zanieczyszczenia gleb i ziemi na środowisko i zdrowie ludzi.</p> <p><u>Racjonalne gospodarowanie odpadami.</u> Sposoby unieszkodliwiania odpadów. Składowanie, recykling, możliwości odzysku i termicznego przekształcania odpadów w racjonalnym gospodarowaniu odpadami.</p> <p><u>Sposoby ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów przez producentów i konsumentów.</u></p> <p><u>Odpady niebezpieczne (w tym azbest)</u> i sposoby postępowania z odpadami niebezpiecznymi</p> <p>Sposoby ograniczania ilości odpadów „u źródła”, zasady segregacji odpadów, ochrona gleb i powierzchni ziemi - katalog zachowań obywatela w tym zakresie oraz wspólnych działań w społeczności lokalnej.</p>	<p>Działanie 39 Zapewnienie funkcjonowania systemu selektywnego zbierania/ odbierania odpadów komunalnych</p> <p>Działanie 42 Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi</p> <p>Działanie 50 Zwiększanie świadomości ekologicznej Polaków i zmiana ich zachowań w obszarach objętych strategią.</p>
3. Ochrona atmosfery	<p>Antropogeniczne źródła zanieczyszczeń powietrza oraz ich rodzaje. Oceny jakości powietrza. <u>Smog, efekt cieplarniany, dziura ozonowa, zmiany klimatyczne.</u></p> <p><u>Skutki zanieczyszczenia powietrza dla środowiska, klimatu, zdrowia ludzi.</u></p>	<p>Działanie 34 Poprawa lokalnego bezpieczeństwa energetycznego</p> <p>Działanie 50 Zwiększanie</p>

	<p><u>Zjawisko tzw. niskiej emisji</u> - źródła. Paliwa kopalne - zasoby, wykorzystanie. Transport. Wpływ tzw. niskiej emisji na jakość powietrza atmosferycznego i jakość życia ludzi</p> <p><u>Sposoby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem</u>, gospodarka niskoemisyjna, możliwości poprawy efektywności energetycznej w gospodarowaniu ciepłem i energią elektryczną, w tym w gospodarstwie domowym.</p> <p><u>Rola energetyki rozproszonej wykorzystującej lokalne, odnawialne źródła energii</u> w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego na poziomie lokalnym.</p> <p>Sposoby oszczędzania energii, racjonalnego gospodarowania ciepłem i ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem - katalog zachowań obywatela w tym zakresie oraz wspólnych działań w społeczności lokalnej.</p>	<p>świadomości ekologicznej Polaków i zmiana ich zachowań w obszarach objętych strategią.</p>
<p>4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów</p>	<p><u>Znaczenie zasobów przyrody</u>, różnorodności biologicznej, ekosystemów dla zachowania stabilności środowiska, utrzymania równowagi przyrodniczej.</p> <p><u>Rola systemu ochrony przyrody w zachowaniu różnorodności i funkcji ekosystemów</u>. Współpraca międzynarodowa w zakresie ochrony przyrody.</p> <p><u>Zasoby leśne</u> – funkcje w środowisku i znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej; wielofunkcyjna gospodarka leśna.</p> <p><u>Ochrona środowiska rolniczego</u> i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich. Promocja dobrych praktyk rolniczych w tym zakresie.</p> <p>Inwazyjne gatunki obce w ekosystemie i ich wpływ na zachowanie homeostazy biologicznej.</p> <p><u>Możliwości gospodarczego i społecznego rozwoju na obszarach podlegających ochronie prawnej, w oparciu o zasoby przyrodnicze</u></p> <p><u>Ochrona zasobów krajobrazowych</u>; zasady ochrony, zachowania i kształtowania harmonijnego krajobrazu naturalnego, rolniczego i kulturowego.</p> <p>Działania na rzecz zachowania różnorodności biologicznej i ochrony walorów krajobrazowych - katalog zachowań obywatela w tym zakresie oraz wspólnych działań w społeczności lokalnej.</p>	<p>Działanie 50</p> <p>Zwiększanie świadomości ekologicznej Polaków i zmiana ich zachowań w obszarach objętych strategią.</p>

<p>Tematyka o znaczeniu horyzontalnym, która może być realizowana w ramach czterech wymienionych wyżej kluczowych obszarach tematycznych</p>	<p>Rozwój cywilizacyjny, wykorzystywanie zasobów naturalnych, osiągnięć nauki oraz technologii i ich wpływ na stan środowiska i jakość życia jednostek i społeczeństw.</p> <p><u>Skutki antropopresji; degradacja środowiska, zakłócanie stabilności ekosystemów, występowanie zjawisk ekstremalnych w przyrodzie, choroby cywilizacyjne.</u></p> <p><u>Aspekty środowiskowe, gospodarcze, ekonomiczne i społeczne koncepcji zrównoważonego rozwoju</u></p> <p><u>Polityka ochrony środowiska dla zrównoważonego rozwoju</u> – przedmiot, cele, zasady, narzędzia; zarządzanie środowiskowe; uporządkowane zarządzanie przestrzenią.</p> <p><u>Rola odpowiedzialnej i zrównoważonej produkcji i konsumpcji w ochronie zasobów naturalnych</u></p> <p>Zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie zielonych zamówień/zielonych zakupów.</p>	<p>Działanie 50</p> <p>Zwiększanie świadomości ekologicznej Polaków i zmiana ich zachowań w obszarach objętych strategią.</p> <p>Kierunek 6.1: Zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu</p>
---	---	--

	<p><u>Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi i świadoma konsumpcja - korzyści finansowe i zdrowotne</u></p> <p><u>Bezpieczeństwo ekologiczne</u> a konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju – aspekty indywidualne, społeczne, narodowe (państwowe), międzynarodowe (regionalne), globalne.</p> <p><u>Przewidywane skutki zmian klimatu, przeciwdziałanie zmianom i możliwości adaptacji do nich w różnych dziedzinach życia i gospodarowania</u> (np. gospodarka wodna, zasoby przyrodnicze, ochrona strefy przybrzeżnej Bałtyku, transport, rolnictwo, leśnictwo, budownictwo, energetyka, gospodarka przestrzenna, infrastruktura miejska)</p> <p><u>Występowanie gwałtownych i ekstremalnych zjawisk</u> (np. powódzie, podtopienia, osuwiska, silne wiatry, fale upalów), metody ograniczania ich wpływu, działania adaptacyjne społeczności na poziomie lokalnym.</p> <p><u>Pola elektromagnetyczne, promieniowanie jonizujące i hałas w środowisku</u> : źródła, zagrożenia, pomiary poziomów w środowisku, ochrona.</p> <p>Sposoby przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacja do przewidywanych zmian, w tym występowania zjawisk ekstremalnych - katalog zachowań obywatela w tym zakresie oraz wspólnych działań w społeczności lokalnej.</p> <p>Styl życia sprzyjający zachowaniu i ochronie zasobów środowiska, a także zdrowia jednostek i rozwoju społeczeństw – katalog zachowań obywatela w tym zakresie oraz wspólnych działań w społeczności lokalnej.</p>	
--	---	--

Rekomendowany katalog tematyczny stanowiący uszczegółwienie i uzupełnienie kluczowych obszarów tematycznych w edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju⁶

Zasoby naturalne odnawialne i nieodnawialne

1. Zasoby naturalne: rodzaje, sposób oraz tempo wykorzystania, rozwój cywilizacyjny, wykorzystywanie zasobów naturalnych, osiągnięć nauki i technologii i ich wpływ na stan środowiska i jakość życia jednostek i społeczeństw, główne procesy i sfery gospodarki wpływające na środowisko i wykorzystujące zasoby naturalne; antropopresja a zasoby naturalne na Ziemi, zanieczyszczenia i drogi ich migracji w środowisku, zakwaszenie środowiska, metale śladowe w środowisku; globalne zmiany środowiska i ich uwarunkowania.

2. Zasoby paliw kopalnych i ich wykorzystanie, ochrona zasobów paliw kopalnych jako nieodnawialnych źródeł energii: zasoby paliw kopalnych i ich wykorzystanie, wady i zalety stosowania paliw kopalnych, eksploatacja paliw kopalnych.

3. Zasoby wód powierzchniowych i podziemnych

- źródła zanieczyszczeń, rodzaje zanieczyszczeń, wykorzystanie wód powierzchniowych i podziemnych, znaczenie oczyszczania ścieków w utrzymaniu dobrej jakości wód powierzchniowych i podziemnych, kształtowanie stosunków wodnych, eutrofizacja wód związkami azotu i fosforu, zakwaszenie.
- znaczenie infrastruktury wodno – ściekowej i gospodarki wodnej dla jakości środowiska i życia ludzi, w tym m.in.: stan czystości wód w Polsce naturalna i sztuczna retencja wód, gospodarka wodno – ściekowa, systemy odbioru ścieków i oczyszczania ścieków, przydomowe oczyszczalnie ścieków.
- dobre praktyki w rolnictwie w retencjonowaniu wody i przeciwdziałaniu eutrofizacji wód poprzez ograniczenie spływu powierzchniowego i zatrzymywanie biogenów.
- ekosystemy Morza Bałtyckiego: jakość wód, zlewnia Morza Bałtyckiego, stan ekosystemów i strefy brzegowej, przyczyny degradacji i zagrożeń Morza Bałtyckiego.
- edukacja powodziowa mieszkańców terenów zagrożonych powodzią

4. Zasoby gleb i ochrona powierzchni ziemi

- ochrona zasobów gleb i ich możliwości produkcyjnych, w tym m.in.: źródła, rodzaje, charakter zanieczyszczeń i degradacji gleb oraz ziemi, zakwaszenie gleb, właściwości gleb, życie w glebie, sposoby użytkowania powierzchni ziemi, skutki degradacji gleb i środki zapobiegawcze, jakość i ochrona gleb i ziemi, rekultywacja gleb.
- źródła powstawania odpadów, rodzaje odpadów, minimalizacja, unikanie odpadów, sposoby przeciwdziałania powstawaniu odpadów,
- segregacja odpadów i recykling w racjonalnym gospodarowaniu odpadami, w tym m.in.: postępowanie z odpadami niebezpiecznymi, w tym z odpadami zawierającymi azbest; działania zapobiegające powstawaniu odpadów – minimalizacja wytwarzania odpadów, unieszkodliwianie odpadów, w tym w sposób inny niż składowanie, system selektywnej zbiórki odpadów, zasady segregacji odpadów, recykling, odzysk surowców, bezpieczna utylizacja.
- propagowanie koncepcji rolnictwa zrównoważonego zakładającego realizowanie wszystkich działań w zakresie rolnictwa z uwzględnieniem dobra przyszłych pokoleń oraz jako koncepcję, która kojarzy cele produkcyjne z wymaganiami środowiskowymi. Znaczenie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej rozumianego jako zbioru zasad i zaleceń, opartych na obowiązującym w Polsce prawie z zakresu ochrony środowiska oraz porad, w jaki sposób ograniczać negatywne oddziaływanie rolnictwa na środowisko.

5. Ochrona atmosfery i klimatu

- wpływ tzw. niskiej emisji na jakość powietrza atmosferycznego i jakość życia ludzi, w tym m.in.: źródła i rodzaje zanieczyszczeń powietrza, jakość powietrza atmosferycznego, niska emisja i gospodarka niskoemisyjna, kumulacja substancji toksycznych w powietrzu, sposoby ograniczania emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, szkodliwość spalania odpadów w paleniskach domowych, znaczenie transportu zbiorowego; efekt cieplarniany.
- przewidywane skutki zmian klimatu, w tym ochrona ekosystemów i procesów naturalnych związanych z Morzem Bałtyckim.
- możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym: dostępność, źródła, efektywność ekonomiczna, koszty,

⁶ Wyszczególnienie, które może być indywidualnie przez każdy fundusz uzupełnianie i aktualizowane.

technologie, możliwości i przykłady wykorzystania w Polsce i na świecie.

- sposoby oszczędzania energii, przykłady działań w zakresie efektywnego wykorzystania energii, termomodernizacja; korzyści wynikające z oszczędzania energii.

6. Ochrona bioróżnorodności i funkcji ekosystemów

- ekosystemy; znaczenie stabilności, trwałości w funkcjonowaniu ekosystemów dla życia na Ziemi.
 - system ochrony przyrody w Polsce i o znaczeniu międzynarodowym, w tym m.in. ochrona przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu, ochrona terenów zielonych w miastach i wsiach oraz zadrzewień.
 - rozwój zrównoważony a ochrona bioróżnorodności, gospodarczy i społeczny rozwój na obszarach podlegających ochronie prawnej, w oparciu o zasoby przyrodnicze, w tym m.in.: prowadzenie działalności gospodarczej na obszarach chronionych w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 oraz innych obszarach podlegających ochronie prawnej i w ich otulinach, formy działalności pro przyrodniczych, inwestycje oparte na rozwiązaniach proekologicznych; rolnictwo, leśnictwo, biznes a różnorodność biologiczna; kompleksowa ochrona środowiska na terenach o najwyższych walorach przyrodniczych,
 - znaczenie ekologii jako dziedziny nauki o strukturze i funkcjonowaniu przyrody oraz bazy wiedzy dla działań z zakresu ochrony przyrody oraz ochrony i kształtowania środowiska, wspomagającej podejmowanie decyzji środowiskowych; konieczność rozwoju ekologii, znaczenie zoologii.
 - znaczenie ochrony zasobów przyrody: poziomy organizacji przyrody i podstawowe prawa, zależności i interakcje występujące w przyrodzie, współzależności, relacje występujące między człowiekiem i przyrodą, człowiek jako część przyrody, przyroda jako wartość, formy i cele ochrony przyrody, ochrona gatunkowa, krajowy system obszarów chronionych, współpraca międzynarodowa w zakresie ochrony przyrody, zagrożenia antropogeniczne dla przyrody, problem wypalania traw, fragmentacji siedlisk, wpływ turystyki i rekreacji na ekosystemy, problem chemizacji w rolnictwie, zagrożenie i rola lasów, zagrożenia dla ekosystemów wodnych, biotechnologie i organizmy modyfikowane genetycznie; przebieg degradacji ekosystemów pod wpływem długotrwałych obciążeń, zależność między wielkością obciążenia a zdolnością ekosystemów do samoreprodukcji,
 - różnorodność biologiczna: czynniki decydujące o stabilności środowiska i granicach bezpieczeństwa, w tym m.in. stopień poznania różnorodności biologicznej, przyczyny i skutki utraty bioróżnorodności, różnorodność genetyczna, gatunkowa, ekosystemowa i krajobrazowa; rola korytarzy ekologicznych i wysp środowiskowych, potrzeba zachowania starych odmian roślin i ras zwierząt, rozwój zrównoważony a ochrona bioróżnorodności, działania na rzecz ochrony bioróżnorodności - katalog dobrych praktyk w tym zakresie.
 - ekosystemy: rodzaje, struktura i funkcjonowanie, zakłócanie homeostazy biologicznej w ekosystemach i zagrożenia dla ekosystemów: zagrożenia antropogeniczne na poziomie genetycznym, gatunkowym, ekosystemowym, przekształcanie siedlisk, gatunki obce, w tym inwazyjne w ekosystemie; działania zmierzające do utrzymania procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów - ochrona ekosystemów naturalnych wodnych i lądowych oraz półnaturalnych, renaturalizacja ekosystemów (np. leśnych, jezior, rzek, strumieni) – dobre praktyki w tym zakresie, usługi ekosystemowe, skutki ekologiczne, społeczne i gospodarcze degradacji ekosystemów; rola lasów, zadrzewień oraz obszarów podmokłych; znaczenie lasów i bagien jako naturalnych filtrów zanieczyszczeń.
 - ochrona gatunkowa; „zdejbowanie mitów” z gatunków, co do których społeczna świadomość jest nakierowana negatywnie (wilk, ptaki szponiaste, ryś itp.)
 - gospodarczy i społeczny rozwój na obszarach podlegających ochronie prawnej, w oparciu o zasoby przyrodnicze, w tym m.in.: prowadzenie działalności gospodarczej na obszarach chronionych w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 oraz innych obszarach podlegających ochronie prawnej i w ich otulinach, formy działalności pro przyrodniczych, inwestycje oparte na rozwiązaniach proekologicznych; rolnictwo, leśnictwo, biznes a różnorodność biologiczna; kompleksowa ochrona środowiska na terenach o najwyższych walorach przyrodniczych, praktyczna realizacja zasady zrównoważonego rozwoju w oparciu o zasoby przyrodnicze - katalog dobrych praktyk w tym zakresie.
7. **Zasoby krajobrazowe.** Znaczenie ochrony zasobów krajobrazowych: struktura i dynamika krajobrazu, zaburzenia krajobrazu, w tym zaburzenia w krajobrazie leśnym – fragmentacja lasów; restytucja, zachowanie i kształtowania harmonijnego krajobrazu naturalnego, rolniczego i kulturowego; wpływ zagospodarowania obszaru na stan środowiska, transport zanieczyszczeń w różnych typach krajobrazu.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju. Polityka ochrony środowiska - przedmiot, cele, zasady, narzędzia

Koncepcja trwałego, zrównoważonego rozwoju

- aspekty środowiskowe, gospodarcze, ekonomiczne i społeczne koncepcji rozwoju zrównoważonego; wzrost gospodarczy bez degradacji środowiska, sposoby zmniejszania materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości gospodarki, działania na rzecz wprowadzania najlepszych dostępnych technik (BAT), przykłady dostosowywania polityk

sektorowych do zasad zrównoważonego gospodarowania i ochrony zasobów naturalnych (m.in. zasobów wodnych, wydobywania surowców mineralnych, powierzchni ziemi i zasobów gleb, powietrza, przestrzeni, produktów rolniczych i leśnych) oraz wdrażania we wszystkich sektorach gospodarki proekologicznych wzorców produkcji; działalność gospodarcza i produkcja przyjazna środowisku, odpowiedzialny ekologicznie i społecznie biznes, proekologiczne wzorce konsumpcji w edukacji konsumenckiej, zrównoważony rozwój terenów zurbanizowanych, bezpieczeństwo ekologiczne.

- rola odpowiedzialnej i zrównoważonej produkcji, usług i konsumpcji w ochronie zasobów naturalnych; proekologiczne wzorce konsumpcji; indywidualne działania i zachowania wspierające ochronę środowiska; w tym: działania ekologiczne i konsumenckie w propagowaniu zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji oraz przeciwdziałaniu rozwojowi postaw charakterystycznych dla społeczeństwa konsumpcyjnego; konsumpcjonizm i zrównoważona konsumpcja, polityka ochrony konsumenta, CSR – społeczna odpowiedzialność biznesu, marketing odpowiedzialny ekologicznie, etyczne aspekty produkcji, „uczciwie wytworzone produkty”, analiza cyklu życia produktu, znaczenie produkcji artykułów o wydłużonym okresie użytkowania, znaczenie informacji o produktach i skutkach ich stosowania dla zdrowia i środowiska, rola rzetelnej, czytelnej i wiarygodnej informacji o środowiskowych aspektach wytwarzanych i konsumowanych dóbr np. poprzez etykietowanie, oznakowanie produktów dla konsumenta, oznaczenia związane z ekologią i ochroną środowiska, produkty lokalne, opakowania ekologiczne; styl życia sprzyjający zachowaniu i ochronie zasobów środowiska, a także zdrowiu jednostek i rodzin; pragmatyczne, przyjazne środowisku postawy i zachowania, przelamujące złe nawyki i przyzwyczajenia, korzyści ekonomiczne wynikające z ochrony środowiska: oszczędzanie wody i energii, segregacja odpadów, korzystanie z publicznego transportu i roweru, korzystanie z toreb wielokrotnego użytku, wybór towarów wyprodukowanych w okolicy miejsca zamieszkania itp.; umiejętności pro środowiskowe przydatne w codziennym życiu i przy podejmowaniu decyzji.

Polityka ochrony środowiska - przedmiot, cele, zasady, narzędzia

- działania administracji rządowej i samorządowej, instytucji/jednostek/organizacji na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich i wiejskich, zrównoważonego rozwoju gmin, województwa i kraju, zarządzanie środowiskiem, rola przepisów legislacyjnych w ochronie środowiska, rola planów, programów i strategii w polityce ochrony, planowanie przestrzenne jako narzędzie ochrony i kształtowania środowiska, zasada „zanieczyszczający płaci”, zasada prewencji zakładająca, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć; procedura ocen oddziaływania na środowisko a realizacja przedsięwzięć, rola inżynierii środowiska, rola postępu nauki, techniki, rozwiązań technologicznych i innowacyjnych w ochronie środowiska, synergizm działań instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie rozwiązań systemowych w zakresie ochrony środowiska na poziomie gminy, powiatu, województwa, kraju; zrównoważony rozwój terenów zurbanizowanych, bezpieczeństwo ekologiczne.
- badania jakości środowiska i zarządzanie środowiskowe, w tym m.in.: jednostki kontrolujące stan środowiska i przestrzeganie prawa ochrony środowiska oraz bezpieczeństwo ekologiczne, cele i zadania Państwowego Monitoringu Środowiska, standardy jakości środowiska, normy środowiskowe, jakość elementów przyrodniczych i ich zmiany, monitoring jakości powietrza, wód, gleb i ziemi, hałasu, odpadów, pól elektromagnetycznych, promieniowania jonizującego, przyrody, znaczenie pomiarów, ocen i prognoz środowiskowych; zarządzanie środowiskowe: certyfikaty, systemy zarządzania (ISO, europejski system EMAS), zasady „odpowiedzialnego biznesu”, czysta produkcja (CP), wpływ produktów i usług na środowisko.
- możliwości dostępu do informacji o środowisku i poszerzania dialogu społecznego.

Stan środowiska a jakość życia jednostek ludzkich i społeczeństw

- środowiskowe uwarunkowania i możliwości zaspakajania potrzeb życiowych człowieka i adaptacji do zmian klimatu: biologiczne, psychiczne, społeczne potrzeby życiowe człowieka a jakość życia; stan środowiska a zdrowie człowieka, problemy ekologiczne i problemy zdrowotne, rola przyrody, terenów zielonych w miastach i wsiach w zachowaniu zdrowia, przyczyny chorób cywilizacyjnych i społecznych (aspekty środowiskowe), współczesne zagrożenia życia; chemikalia w środowisku – minimalizacja ryzyka dla zdrowia i środowiska przez substancje chemiczne i odpady niebezpieczne, znakowanie substancji chemicznych, bezpieczne wykorzystanie produktów pochodzenia chemicznego w gospodarstwie domowym, jakość życia w środowisku miejskim (aspekty środowiskowe), wady i zalety urbanizacji i industrializacji, jakość życia na obszarach wiejskich (aspekty środowiskowe), jakość wypoczynku (aspekty środowiskowe), ekoturystyka, bezpieczeństwo żywności, produkcja żywności i jej jakość a zdrowie człowieka, organizmy modyfikowane genetycznie (GMO), jakość wody do picia, jakość powietrza atmosferycznego (np. efekt cieplarniany, problem dziury ozonowej i narażenia na promieniowanie UV, smog, szkodliwość zanieczyszczeń takich jak np. węglowodory aromatyczne, ozon, włókienka azbestu, rtęć, dioksyny, furany, pyły PM 10, PM 2,5, zawierające metale ciężkie: As, Cd, Ni, Pb);
- pola elektromagnetyczne, promieniowanie jonizujące i hałas w środowisku: źródła, system pomiarów, zagrożenia, wpływ na środowisko i jakość życia ludzi, ochrona: normy i uregulowania prawne; rodzaje i poziomy hałasu, hałas jako zanieczyszczenie i zagrożenie cywilizacyjne dla człowieka, mapy akustyczne.

**Kryteria wyboru przedsięwzięć dla programu priorytetowego NFOŚiGW pn. Edukacja Ekologiczna
(wzór)**

PROGRAM PRIORYTETOWY

Tytuł programu: Edukacja ekologiczna

Szczegółowe kryteria wyboru przedsięwzięć

Do wniosków o dofinansowanie w formie dotacji stosuje się kryteria dostępu, kryteria jakościowe punktowe, kryteria jakościowe dopuszczające.

Do wniosków o dofinansowanie w formie pożyczki stosuje się kryteria dostępu oraz kryteria jakościowe dopuszczające.

KRYTERIA DOSTĘPU

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	TAK	NIE
1.	Wniosek jest złożony w terminie określonym w programie priorytetowym		
2.	Wniosek jest złożony na obowiązującym formularzu i w wymaganej formie		
3.	Wniosek jest kompletny i prawidłowo podpisany, wypełniono wszystkie wymagane pola formularza wniosku		
4.	Wnioskodawca mieści się w katalogu Beneficjentów, określonym w programie priorytetowym		
5.	W roku złożenia Wniosku oraz w ciągu ostatnich 3 lat przed jego złożeniem NFOŚiGW nie wypowiedział Wnioskodawcy umowy z przyczyn leżących po stronie Wnioskodawcy *		
6.	Wnioskodawca wywiązuje się z zobowiązań publicznoprawnych na rzecz NFOŚiGW, właściwych organów, czy też podmiotów		
7.	Wnioskodawca wywiązuje się z zobowiązań cywilnoprawnych na rzecz NFOŚiGW		
8.	Cel i rodzaj przedsięwzięcia jest zgodny z programem priorytetowym		
9.	Realizacja przedsięwzięcia nie jest zakończona przed dniem złożenia wniosku		
10.	Okres realizacji przedsięwzięcia i wypłaty dofinansowania są zgodne z programem priorytetowym		
11.	Forma i intensywność wnioskowanego dofinansowania jest zgodna ze szczegółowymi zasadami udzielania dofinansowania, zawartymi w programie priorytetowym		

* kryterium nie ma zastosowania do państwowych jednostek budżetowych

KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	WYNIK OCENY
I.	ZASADNOŚĆ REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA	
1.	Ocena rozpoznania zgodności przedsięwzięcia z potrzebami grup docelowych	0-5 pkt

Celowość realizacji w kontekście zdiagnozowanych potrzeb grup docelowych i tematyki określonej w naborze.

Zasady oceny:

Ocenie podlega właściwa i rzetelna analiza sytuacji istniejącej oraz dokonana i wykazana przez Wnioskodawcę identyfikacja problemów, oparta na wiarygodnych danych, takich jak właściwie dobrane badania ogólnodostępne i badania własne; prawidłowość sformułowania celów, adekwatnie do zdiagnozowanych problemów, rozpoznanie

i uwzględnienie rzeczywistego zapotrzebowania na działania edukacyjne o tematyce określonej w naborze; sposób doboru i uzasadnienie doboru grupy celowej ze względu na zidentyfikowany problem;

Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) powoduje odrzucenie wniosku.

2.	Ocena wartości merytorycznej	0-42 pkt
2.1.	Zgodność zakresu przedsięwzięcia z warunkami naboru, poziom adekwatności i atrakcyjności zaproponowanych form, metod, narzędzi edukacyjnych do zidentyfikowanych potrzeb edukacyjnych, specyfiki grupy celowej i tematyki określonej w naborze, w kontekście realizacji założonych celów edukacyjnych;	0-20 pkt

W szczególności, w ocenie poszczególnych rodzajów przedsięwzięć pod uwagę bierze się następujące elementy:

1) dla kształtowania postaw społeczeństwa z wykorzystaniem mediów tradycyjnych i Internetu

1.1. kampanie cross-mediowe:

scenariusze - **do 8 pkt**

dobór kanałów/nośników informacyjnych i czasów emisji - **do 4 pkt**

atrakcyjność i adekwatność zastosowanych form medialnych - **do 4 pkt**

kompleksowość i różnorodność wykorzystanych kanałów informacyjnych - **do 4 pkt**

1.2. produkcja i emisja na antenie ogólnopolskiej filmów, cyklicznych programów telewizyjnych i radiowych:

scenariusz - **do 12 pkt**

nadawca i czas emisji - **do 8 pkt**

2) dla aktywizacji społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju:

1.1. programy aktywnej edukacji:

poruszane zagadnienia tematyczne – **do 8 pkt**

zastosowane narzędzia edukacyjne - **do 6 pkt**

angażowanie i bezpośrednio uaktywnianie uczestników działań - **do 6 pkt**

2.2. imprezy edukacyjne:

program imprezy - **do 8 pkt**

skala i ranga imprezy - **do 6 pkt**

angażowanie różnych grup wiekowych – **do 6 pkt**

2.3. konkursy grantowe:

sposób wyboru (regulamin) - **do 8 pkt**

planowana współpraca i wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla realizatorów lokalnych/regionalnych projektów - **do 8 pkt**

planowany sposób rozliczenia środków przekazanych na realizację lokalnych/regionalnych projektów - **do 4 pkt**

3) dla kształcenia i wymiany najnowszej wiedzy oraz wsparcia systemu edukacji w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju:

3.1. konferencje branżowe i naukowe:

program konferencji - **do 10 pkt**

ranga, skala i znaczenie dla realizacji celów strategicznych BELiŚ - **do 6 pkt**

klucz doboru uczestników - **do 4 pkt**

3.2. szkolenia i warsztaty:

program szkoleń/warsztatów - **do 10 pkt**

klucz doboru uczestników - **do 6 pkt**

dostępność dla potencjalnych uczestników - **do 2 pkt**

kaskadowy efekt szkolenia - **do 2 pkt**

3.3. opracowanie i wydanie (produkcja) interaktywnych pomocy dydaktycznych: poruszane zagadnienia tematyczne - **do 10 pkt**

atrakcyjność zastosowanej formy - **do 5 pkt**

sposób dystrybucji - **do 5 pkt**

4) dla wyposażenia obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej:

4.1. wyposażenie i doposażenie centrów edukacyjno-demonstracyjnych/ośrodków edukacyjnych:

uzasadnienie potrzeby realizacji projektu w odniesieniu do realizowanego programu edukacyjnego - **do 10 pkt**

wpływ realizacji projektu na atrakcyjność oferty edukacyjnej obiektu - **do 8 pkt**

dopasowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych - **do 2 pkt**

2.2.	Wartość poznawczo-edukacyjna przedsięwzięcia	0-15 pkt
------	--	-----------------

Rzetelność i rozwojowy charakter projektu.

Zasady ceny:

poprawność metodyczna i merytoryczna zgodnie z najnowszą dostępną wiedzą - **do 10 pkt** komplementarność proponowanych działań (porównanie z istniejącą ofertą edukacyjną) - **do 5 pkt**

2.3.	Sposób promocji oraz unikalność sposobu przekazu wiedzy/informacji	0-7 pkt
------	--	----------------

Nowoczesne podejście do prowadzenia działań edukacyjnych i sposób promocji projektu.

Zasady oceny

wykorzystanie nowoczesnych technologii przekazu informacji, kreatywność – **do 5 pkt**

zaproponowane narzędzia promocyjne – **do 2 pkt**

Negatywna ocena w kryteriach 2.1, lub 2.2 (uzyskanie 0 pkt) powoduje odrzucenie wniosku.

3.	Wpływ na realizację wskaźników programu priorytetowego i monitorowanie	0-3 pkt
----	--	----------------

Zakres i efekty planowanego przedsięwzięcia; wiarygodna, planowana liczba odbiorców; sposób monitorowania realizacji przedsięwzięcia oraz weryfikacji uzyskanych rezultatów.

Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) powoduje odrzucenie wniosku.

Suma punktów w obszarze I - 50

(minimalny próg wymagany dla pozytywnej oceny w ramach obszaru wynosi 50 % możliwych do uzyskania punktów, czyli 25 pkt)

II.	WYKONALNOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘCIA	
1.	Ocena realności skutecznego wdrożenia przyjętego rozwiązania	0-5 pkt

Przejrzystość i spójność opisu zaplanowanych działań z danymi w pozostałych częściach formularza wniosku (m. in. w harmonogramie rzeczowo - finansowym, tabeli efektów, załącznikach). Komplementarność i realność realizacji zaplanowanych działań przy zakładanych zasobach i środkach.

Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) powoduje odrzucenie wniosku.

2.	Doświadczenie Wnioskodawcy	Max 15 pkt
----	-----------------------------------	-------------------

Doświadczenie w realizacji przedsięwzięć w ciągu ostatnich 5 lat; kwalifikacje i kompetencje członków zespołu realizującego przedsięwzięcie, eksperci.

Zasady oceny:

0 pkt - Wnioskodawca w ciągu 5 lat, poprzedzających złożenie wniosku, **nie** zakończył pozytywnie realizacji minimum 2 przedsięwzięć edukacyjnych o tematyce zbliżonej do wnioskowanego przedsięwzięcia, o tym samym charakterze oraz koszcie całkowitym nie mniejszym niż 100 000,00 zł

ORAZ

Wnioskodawca nie potwierdza dysponowania aktualnie co najmniej jednym ekspertem merytorycznym z dziedziny objętej wnioskiem. Żaden członek zespołu realizacyjnego nie ma doświadczenia w realizacji co

najmniej dwóch przedsięwzięć edukacyjnych, o tym samym charakterze oraz koszcie całkowitym nie mniejszym niż 100 000,00 zł.

5 pkt - Wnioskodawca w ciągu 5 lat, poprzedzających złożenie wniosku, **nie** zakończył pozytywnie realizacji minimum 2 przedsięwzięć edukacyjnych o tematyce zbliżonej do wnioskowanego przedsięwzięcia, o tym samym charakterze oraz koszcie całkowitym nie mniejszym niż 100 000,00 zł

ORAZ

Wnioskodawca potwierdza dysponowanie aktualnie co najmniej jednym ekspertem merytorycznym z dziedziny objętej wnioskiem **lub** co najmniej jeden członek zespołu realizacyjnego ma doświadczenie w realizacji co najmniej dwóch przedsięwzięć edukacyjnych, o tym samym charakterze i oraz koszcie całkowitym nie mniejszym niż 100 000,00 zł.

10 pkt - Wnioskodawca w ciągu 5 lat, poprzedzających złożenie wniosku, zakończył pozytywnie realizację minimum 2 przedsięwzięć edukacyjnych o tematyce zbliżonej do wnioskowanego przedsięwzięcia, o tym samym charakterze oraz koszcie całkowitym nie mniejszym niż 100 000,00 zł

LUB

Wnioskodawca potwierdza dysponowanie aktualnie co najmniej jednym ekspertem merytorycznym z dziedziny objętej wnioskiem **i** co najmniej jeden członek zespołu realizacyjnego ma doświadczenie w realizacji co najmniej dwóch przedsięwzięć edukacyjnych, o tym samym charakterze oraz koszcie całkowitym nie mniejszym niż 100 000,00 zł.

15 pkt - Wnioskodawca w ciągu 5 lat, poprzedzających złożenie wniosku, zakończył pozytywnie realizację minimum 2 przedsięwzięć edukacyjnych o tematyce zbliżonej do wnioskowanego przedsięwzięcia, o tym samym charakterze oraz koszcie całkowitym nie mniejszym niż 100 000, 00 zł i potwierdza dysponowanie aktualnie co najmniej jednym ekspertem merytorycznym z dziedziny objętej wnioskiem oraz co najmniej jeden członek zespołu realizacyjnego ma doświadczenie w realizacji co najmniej dwóch przedsięwzięć edukacyjnych, o tym samym charakterze oraz koszcie całkowitym nie mniejszym niż 100 000,00 zł .

Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) powoduje odrzucenie wniosku.

Suma punktów w obszarze II		20
<i>(minimalny próg wymagany dla pozytywnej oceny w ramach obszaru wynosi 50 % możliwych do uzyskania punktów, czyli 10 pkt)</i>		
III.	EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA	
1.	Ocena niezbędności zakresu przedsięwzięcia dla osiągnięcia efektu ekologicznego	Max 10 pkt

Kwalifikowalność kosztów, ich niezbędność, zasadność realizacji poszczególnych działań przewidzianych w projekcie pod względem merytorycznym, rzetelne uzasadnienie zaplanowanych kosztów.

Zasady oceny:

0 pkt - mniej niż 70% zaplanowanych kosztów stanowią koszty kwalifikowane, niezbędne i bezpośrednio związane z realizacją przedsięwzięcia, uzasadnione i szczegółowo skalkulowane, z podaniem kosztów jednostkowych

5 pkt - co najmniej 70% zaplanowanych kosztów stanowią koszty kwalifikowane, zgodnie z programem priorytetowym, niezbędne i bezpośrednio związane z realizacją przedsięwzięcia, uzasadnione i szczegółowo skalkulowane, z podaniem kosztów jednostkowych

10 pkt - ponad 90% zaplanowanych kosztów stanowią koszty kwalifikowane zgodnie z programem priorytetowym, niezbędne i bezpośrednio związane z realizacją przedsięwzięcia, uzasadnione i szczegółowo skalkulowane, z podaniem kosztów jednostkowych

Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) powoduje odrzucenie wniosku.

2.	Ocena wysokości kosztów w poszczególnych pozycjach harmonogramu rzeczowo-finansowego	Max 25 pkt
----	---	-------------------

Odpowiedni poziom kosztów do specyfiki i złożoności zadań przewidzianych w projekcie, wysokość zaplanowanego budżetu w stosunku do skali zaplanowanych działań i efektu. Ocena dokonywana jest w porównaniu z innymi projektami, złożonymi w naborze, w odniesieniu do standaryzowanej tabeli kosztów jednostkowych, zamieszczonej wraz z ogłoszeniem informacji o naborze. UWAGA: nie ocenia się kosztów w pozycji uznanych za niezasadne w ramach kryterium nr III. 1.

Zasady oceny:

0 pkt - mniej niż 50% zaplanowanych kosztów stanowią koszty, których wysokość jest adekwatna do realizowanych działań

10 pkt - co najmniej 50% zaplanowanych kosztów stanowią koszty, których wysokość jest adekwatna do realizowanych działań

20 pkt - ponad 90% zaplanowanych kosztów stanowią koszty, których wysokość jest adekwatna do realizowanych działań

Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) **powoduje odrzucenie wniosku.**

Suma punktów w obszarze III <i>(minimalny próg wymagany dla pozytywnej oceny w ramach obszaru wynosi 50% możliwych do uzyskania punktów, czyli 15 pkt)</i>	Max 30 pkt
Suma punktów z oceny w obszarach I-III <i>(minimalny próg wymagany dla pozytywnej oceny w wynosi 60% możliwych do uzyskania punktów, czyli 60 pkt)</i>	Max 100 pkt

KRYTERIA JAKOŚCIOWE DOPUSZCZAJĄCE

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	TAK	NIE
I.	OCENA FINANSOWA Dotyczy: wszystkich wniosków o udzielenie pożyczki oraz wniosków o udzielenie dotacji na realizację przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym (gdzie ponad 50% kosztów kwalifikowanych stanowią koszty inwestycyjne), jeśli wniosek został złożony przez podmiot nienależący do sektora finansów publicznych		

1.	Analiza dotychczasowej sytuacji finansowej Wnioskodawcy		
<p>Zasady oceny:</p> <p>Ocena przeprowadzana jest na podstawie zweryfikowanych przez NFOŚiGW danych finansowych przedstawionych we wniosku (wraz z załącznikami) zgodnie z Metodyka oceny finansowej wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Kryterium jest oceniane pozytywnie, o ile z oceny wynika, iż Wnioskodawca nie znajduje się w złej sytuacji finansowej.</p> <p>Negatywna ocena kryterium nie powoduje odrzucenia wniosku o ile ocena kryterium nr 2 jest pozytywna.</p>			
2.	Analiza prognozowanej sytuacji finansowej Wnioskodawcy -w tym analiza wykonalności i trwałości finansowej.		

Zasady oceny:

Ocena przeprowadzana jest na podstawie zweryfikowanych przez NFOŚiGW danych finansowych przedstawionych we wniosku (wraz z załącznikami), zgodnie z [Metodyka oceny finansowej wniosku o dofinansowanie](#) stanowiącą załącznik do programu. Kryterium jest oceniane pozytywnie, o ile z oceny prognozowanej sytuacji finansowej Wnioskodawcy wynika, iż nie znajdzie się on w złej sytuacji finansowej i jest w stanie zapewnić wykonalność i trwałość finansową oraz zbilansowanie źródeł finansowania projektu.

Negatywna ocena kryterium **powoduje odrzucenie wniosku niezależnie od wyników oceny kryterium nr 1.**

II.	OCENA DOPUSZCZALNOŚCI POMOCY PUBLICZNEJ		
1.	Dopuszczalność pomocy publicznej zgodnie z przepisami o pomocy de minimis		

Zasady oceny:

Ocena występowania oraz dopuszczalności wnioskowanej pomocy publicznej pod kątem jej zgodności z przepisami o pomocy de minimis.

Negatywna ocena **powoduje odrzucenie wniosku.**

Załącznik nr 4

Wskaźnik osiągnięcia celu
(na podstawie informacji z NFOŚiGW)

Wskaźnik osiągnięcia celu. Zakłada się jeden wskaźnik osiągnięcia celu, którym jest "Zasięg realizowanych przedsięwzięć edukacyjno - promocyjnych oraz informacyjnych", liczony liczbą odbiorców (mln osób). Wskaźnik jest spójny z miernikiem w budżecie zadaniowym państwa.

Metoda liczenia wskaźnika:

- dla działań bezpośrednich typu szkolenia, konferencje, konkursy: liczba osób objętych działaniem,
- dla bazy edukacyjnej - liczba osób biorących udział w działaniach edukacyjnych realizowanych przez ośrodek w skali roku
- prasa - czytelnictwo
- telewizja, radio - zasięg w grupie celowej
- Internet - unikalni użytkownicy

ZASIĘG PRZEDSIĘWZIĘCIA JEST LICZONY JAKO SUMA ODBIORCÓW POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ.

Wskaźnik przedsięwzięcia w podziale na rodzaj przedsięwzięć, w tym zgodnie z listą planowanych efektów

1. Działania bezpośrednie /aktywizujące:

(obejmują: kampanie informacyjne, programy edukacyjne, warsztaty, szkolenia, seminaria, konferencje, debaty, spotkania, imprezy, wystawy, kiermasze, ekspozycje, konkursy, olimpiady, festiwale, targi)

2. Działania w mediach tradycyjnych:

(obejmują: wydawnictwa czasopism i wkładek ekologicznych, produkcja filmów, cyklicznych programów telewizyjnych, cyklicznych programów radiowych, produkcja spotów radiowych, produkcja spotów telewizyjnych)

3. Wydawnictwa drukowane:

(obejmują: wydawnictwa drukowane, pomoce dydaktyczne, outdoor, city lighty)

4. Działania w Internecie:

(obejmują: strony internetowe, portale, e - learning, artykuły, filmy, spoty, audycje, gry komputerowe, mapy interaktywne, quizy, konkursy)

5. Budowa, remont, adaptacja, doposażenie obiektów służących edukacji ekologicznej:

(obejmują: budowę, doposażenie terenowej infrastruktury edukacyjnej, tworzenie/modernizację ścieżek edukacyjnych, ogrodów dydaktycznych, wyposażenie/doposażenie ośrodków edukacji ekologicznej)

6. Inne

Załącznik nr 5

Rekomendowana linia demarkacyjna realizowanego wsparcia finansowego w obszarze edukacji w ramach Wspólnej Strategii

Numer zadania	Nazwa zadania	NFOŚiGW Minimalna wnioskowana kwota dofinansowania ze	WFOŚiGW
---------------	---------------	--	---------

		środków NFOŚiGW wynosi 200 000,00 zł	
Cel nr 1. Realizacja kluczowych obszarów tematycznych wraz z rekomendowaną tematyką, kształtowanie postaw ekologicznych oraz propagowanie działań sprzyjających ochronie środowiska i poprawie jego stanu oraz zrównoważonemu rozwojowi.			
Zadanie nr 1.1.	Kształtowanie postaw społeczeństwa z wykorzystaniem mediów tradycyjnych i Internetu ...	Projekty edukacyjne o zasięgu ogólnopolskim tj. zapewniające możliwość dostępu /udziału odbiorców z 16 województw	-
Zadanie nr 1.1.	Aktywizacja społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju ...	Przedsięwzięcia edukacyjne o zasięgu ponadregionalnym tj. zapewniające możliwość dostępu /udziału odbiorców z co najmniej 2 województw	Różne przedsięwzięcia edukacyjne o zasięgu regionalnym, w tym kampanie informacyjno - edukacyjne
Zadanie nr 1.1.	Kształcenie i wymiana najnowszej wiedzy oraz wsparcie systemu edukacji w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju ...	Przedsięwzięcia edukacyjne o zasięgu ponadregionalnym tj. zapewniające możliwość dostępu /udziału odbiorców z co najmniej 2 województw	Różne przedsięwzięcia edukacyjne o zasięgu regionalnym, w tym kampanie informacyjno - edukacyjne
Cel nr 2: Rozwój infrastruktury służącej edukacji ekologicznej (Część zadania została sformułowana jako <u>rodzaj przedsięwzięcia</u>, określonego w PP Edukacja ekologiczna 2013 - 2015 NFOŚ i GW)			
Zadanie nr 2.	Wyposażenie obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej ... - Wspieranie realizacji projektów mających na celu wyposażenie/doposażenie baz edukacji ekologicznej oraz tworzenie terenowej infrastruktury edukacyjnej, w tym ścieżek edukacyjnych PP Edukacja ekologiczna NFOŚ i GW zakłada dofinansowanie wyłącznie infrastruktury edukacyjnej bezpośrednio związanej z edukacją, dodatkowo dopuszcza się jedynie modernizację zaplecza sanitarnego.	Przedsięwzięcia o zasięgu ogólnopolskim tj. zapewniające możliwość dostępu /udziału odbiorców z 16 województw;	Przedsięwzięcia o zasięgu o regionalnym
Cel nr 4. Komplementarny, spójny, stabilny system finansowania edukacji ekologicznej			
Zadanie nr 4.1.	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej wyłącznie ze środków krajowych	Projekty o zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym, dla których jest instytucją wdrażającą	Projekty o zasięgu regionalnym
Zadanie nr 4.2.	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020, w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014 2020	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020	Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020

	oraz innych środków zagranicznych		
--	-----------------------------------	--	--

Zapisy dotyczące Edukacji ekologicznej w ramach POIiŚ 2014-2020*

➤ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020

Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

Priorytet inwestycyjny 6.4: Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę.

Cel tematyczny 6. Działanie 6.4.2 Edukacja ekologiczna

Skala oddziaływania projektów: ponadregionalna i krajowa.

Obszary wsparcia:

1. Doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej. (wyłącznie podlegające Parkom Narodowym)
2. Prowadzenie działań informacyjno–edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i efektywnego wykorzystania jego zasobów

Uzupełnienie środków finansowych – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

** Obecnie nie mamy bardziej szczegółowych dokumentów, które pozwoliłyby na sprecyzowanie niniejszych zapisów. Z tego względu zapisy te mogą ulec zmianie.*

Realizacja edukacji ekologicznej w roku
**Rekomendowane zestawienie podsumowujące realizację edukacji ekologicznej w oparciu
o projekty dofinansowane przez fundusz**

Nazwa Funduszu sporządzającego Zestawienie, dane teleadresowe	
Imię i nazwisko osoby do kontaktu w sprawie realizacji Wspólnej Strategii – Edukacja ekologiczna, dane teleadresowe	tel. fax e – mail
Imię i nazwisko osoby sporządzającej Zestawienie, dane teleadresowe	tel. fax e – mail
Data sporządzenia Zestawienia	

Cel nr 1	Realizacja kluczowych obszarów tematycznych wraz z rekomendowaną tematyką, kształtowanie postaw ekologicznych, propagowanie działań sprzyjających ochronie środowiska i poprawie jego stanu oraz realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju.	Wskaźniki		
		Zasięg realizowanych przedsięwzięć edukacyjno - promocyjnych oraz informacyjnych"*1,*2 - <i>wyliczany w oparciu o metodę podaną w załączniku nr 4 (mln osoby)</i>	Liczba zrealizowanych kluczowych obszarów tematycznych w ramach projektów: <i>wyszczególnienie obszaru tematycznego zgodnie z listą „Kluczowych obszarów tematycznych” / liczba zastosowań w projektach w danym roku</i>	
Zadanie 1.1	Kształtowanie postaw społeczeństwa z wykorzystaniem mediów tradycyjnych i Internetu ...		Kluczowy obszar tematyczny (wg załącznika nr 1)	Liczba zastosowań w projektach w danym roku (szt.)
			Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	
			Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	
			Ochrona atmosfery	
Zadanie 1.2	Aktywizacja społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju ...		Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	
			Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	

			Ochrona atmosfery	
			Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	
Zadanie 1.3	Kształcenie i wymiana najnowszej wiedzy oraz wsparcie systemu edukacji w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju ...		Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	
			Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	
			Ochrona atmosfery	
			Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	
	Razem		xxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxx

*1 - podajemy planowany lub zrealizowany, w zależności od posiadanych danych w momencie sporządzania Zestawienia

* 2 - w przypadku, gdy zadanie jest realizowane nie tylko przez jeden fundusz, ale np. wspólnie przez wojewódzki fundusz / inny wojewódzki fundusz wtedy zasięg przedsięwzięcia do niniejszej tabeli podaje – na mocy porozumienia między funduszami – jeden z funduszy.

Cel nr 2	Rozwój infrastruktury służącej edukacji ekologicznej	Wskaźniki	
		Opis, jednostka miary	Wartość
Zadanie nr 2.1	Wyposażenie obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej ...	Liczba wyposażonych/ doposażonych już istniejących baz (szt.)	
	Wspieranie realizacji projektów mających na celu wyposażenie/ doposażenie baz edukacji ekologicznej oraz tworzenie terenowej infrastruktury edukacyjnej, w tym ścieżek edukacyjnych	Długość nowych ścieżek edukacyjnych (m)	
		Długość wyposażonych/ doposażonych już istniejących ścieżek edukacyjnych (m)	
		Liczba infrastruktury edukacyjnej powstałej poza ścieżkami edukacyjnymi – wymienić rodzaj (szt.)	

Cel nr 3	Spójny system przepływu informacji w obszarze edukacji ekologicznej	Wskaźniki (niepotrzebne skreślić)
Zadanie nr 3.1.	Wyznaczenie przez każdy fundusz osoby do kontaktów, w celu realizacji „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska w zakresie edukacji ekologicznej”.	tak/nie

Zadanie nr 3.2.	Utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ogólnodostępnej podstrony dedykowanej informacjom z obszaru edukacji ekologicznej.	tak/nie
Zadanie nr 3.3.	Utworzenie informacji o podmiotach, które realizują edukację ekologiczną w oparciu o bazę edukacji ekologicznej/terenową infrastrukturę edukacyjną i których działania zostały dofinansowane przez fundusz	tak/nie
Zadanie nr 3.4.	Utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ekologicznej multimedialnej bazy danych/biblioteki elektronicznej	tak/nie

Cel nr 3	Spójny system przepływu informacji w obszarze edukacji ekologicznej	Wskaźniki		
		Liczba spotkań (szt.)	Liczba uczestników spotkań (osoby)	Liczba funduszy z których przedstawiciele brali udział w spotkaniu (szt.)
Zadanie nr 3.5.	Współpraca w organizowaniu ogólnopolskich spotkań informacyjno – edukacyjnych, poświęconych edukacji ekologicznej, skierowanych do pracowników funduszy* (<i>*wypełnia fundusz odpowiedzialny za realizację Strategii - Edukacja ekologiczna</i>).		xxxxxxxx	
Zadanie nr 3.6	Organizacja regionalnych centrów komunikacji, dialogu i uporządkowanego, spójnego przepływu informacji (forum: WFOŚiGW – beneficjenci oraz zainteresowani)			xxxxxxxx

Cel nr 4	Komplementarny, spójny, stabilny system finansowania edukacji ekologicznej	Wskaźniki	
		Opis, jednostka miary	Wartość
Zadanie 4.1	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej wyłącznie ze środków krajowych	Liczba zawartych umów – wszystkie umowy (szt.) , w tym:	
		- liczba umów dofinansowanych wyłącznie przez jeden fundusz (szt.)	
		- liczba umów dofinansowanych wspólnie przez wojewódzki fundusz /inny wojewódzki fundusz (szt.)	
		- liczba umów dofinansowanych wspólnie przez wojewódzki	

		fundusz /Narodowy Fundusz (szt.)	
		Kwota dofinansowania umów - wszystkie umowy (zł)	
Zadanie 4.2	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej realizowanych w ramach perspektywy finansowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020 oraz w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014 – 2020	Liczba zawartych umów (szt.)	
		Kwota dofinansowania umów (zł)	
	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej realizowanych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014 – 2020	Liczba zawartych umów (szt.)	
		Kwota dofinansowania umów (zł)	
	Inne środki zagraniczne – wymienić jakie	Liczba zawartych umów (szt.)	
		Kwota dofinansowania (zł)	

Rekomendowany katalog wskaźników

Nr zadania	Nazwa zadania	Wskaźniki	
Cel nr 1. Realizacja kluczowych obszarów tematycznych wraz z rekomendowaną tematyką, kształtowanie postaw ekologicznych, propagowanie działań sprzyjających ochronie środowiska i poprawie jego stanu oraz realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju.			
Zadanie nr 1.1.	Kształtowanie postaw społeczeństwa z wykorzystaniem mediów tradycyjnych i Internetu ...	Zasięg realizowanych przedsięwzięć edukacyjno - promocyjnych oraz informacyjnych" - wyliczany w oparciu o metodę podaną w załączniku nr 4 (mln osoby)	<u>Liczba zrealizowanych kluczowych obszarów tematycznych w ramach projektów:</u> wyszczególnienie obszaru tematycznego zgodnie z listą „Kluczowych obszarów tematycznych” (załącznik nr 2)/ liczba zastosowań w projektach danym roku
Zadanie nr 1.2	Aktywizacja społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju ...	Zasięg realizowanych przedsięwzięć edukacyjno - promocyjnych oraz informacyjnych"*1, * 2 - wyliczany w oparciu o metodę podaną w załączniku nr 4 (mln osoby)	<u>Przykład:</u> <u>Zadanie 1.1.</u> - ochrona atmosfery i klimatu – 10 zastosowań w projektach w danym roku
Zadanie nr 1.3	Kształcenie i wymiana najnowszej wiedzy oraz wsparcie systemu edukacji w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju ...	Zasięg realizowanych przedsięwzięć edukacyjno - promocyjnych oraz informacyjnych" *1, * 2 - wyliczany w oparciu o metodę podaną w załączniku nr 4 (mln osoby)	- ochrona bioróżnorodności i funkcji ekosystemów – 8 zastosowań w projektach w danym roku. itd. <u>Zadanie nr 1.2</u> - ochrona atmosfery i klimatu – 10 zastosowań w projektach w danym roku - ochrona bioróżnorodności i funkcji ekosystemów – 8 zastosowań w projektach w danym roku. itd. <u>Zadanie nr 1.3</u> -
Razem			xxxxxxxxxxxxxxxxxx
<p>*1 - podajemy planowany lub zrealizowany, w zależności od posiadanych danych w momencie sporządzania Zestawienia</p> <p>* 2 - w przypadku, gdy zadanie jest realizowane nie tylko przez jeden fundusz, ale np. wspólnie przez wojewódzki fundusz / inny wojewódzki fundusz fundusz wtedy zasięg przedsięwzięcia do niniejszej tabeli podaje – na mocy porozumienia między funduszami – jeden z funduszy.</p>			

Cel nr 2: Rozwój infrastruktury służącej edukacji ekologicznej

Zadanie nr 2.1	Wyposażenie obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej ... Wspieranie realizacji projektów mających na celu wyposażenie/doposażenie baz edukacji ekologicznej oraz tworzenie terenowej infrastruktury edukacyjnej, w tym ścieżek edukacyjnych	<u>Liczba wyposażonych/doposażonych już istniejących baz</u> - szt. <u>Długość nowych ścieżek edukacyjnych</u> - m <u>Długość wyposażonych/doposażonych już istniejących ścieżek edukacyjnych</u> - m <u>Liczba infrastruktury edukacyjnej, powstałej poza ścieżkami edukacyjnymi</u> - wymienić rodzaj – szt.
----------------	--	---

Cel nr 3. Spójny system przepływu informacji w obszarze edukacji ekologicznej

Zadanie nr 3.1.	Wyznaczenie przez każdy fundusz osoby do kontaktów, w celu realizacji „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska w zakresie edukacji ekologicznej”.	Tak/Nie
Zadanie nr 3.2.	Utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ogólnodostępnej podstrony dedykowanej informacjom z obszaru edukacji ekologicznej.	Tak/Nie
Zadanie nr 3.3.	Utworzenie informacji o podmiotach, które realizują edukację ekologiczną w oparciu o bazę edukacji ekologicznej/terenową infrastrukturę edukacyjną i których działania zostały dofinansowane przez fundusz	Tak/Nie
Zadanie nr 3.4.	Utworzenie przez każdy fundusz na własnej stronie internetowej ekologicznej multimedialnej bazy danych/biblioteki	Tak/Nie
Zadanie 3.5	Współpraca w organizowaniu ogólnopolskich spotkań informacyjno – edukacyjnych, poświęconych edukacji ekologicznej, skierowanych do pracowników funduszy.	<u>Liczba spotkań</u> – szt. <u>Liczba funduszy, z których przedstawiciele brali udział w spotkaniu</u> – szt.
Zadanie nr 3.6	Organizacja regionalnych centrów komunikacji, dialogu i uporządkowanego, spójnego przepływu informacji (forum: WFOŚiGW – beneficjenci oraz zainteresowani)	<u>Liczba spotkań</u> – szt. <u>Liczba uczestników spotkań</u> – osoby

Cel nr 4. Komplementarny, spójny, stabilny system finansowania edukacji ekologicznej

Zadanie nr 5.1.	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej wyłącznie ze środków krajowych	Liczba zawartych umów – wszystkie umowy (szt.), w tym: - liczba umów dofinansowanych wyłącznie przez jeden fundusz (szt.) - liczba umów dofinansowanych wspólnie przez wojewódzki fundusz /inny wojewódzki fundusz (szt.) - liczba umów dofinansowanych wspólnie przez wojewódzki fundusz /Narodowy Fundusz (szt.) Kwota dofinansowania umów - wszystkie umowy (zł)
Zadanie nr 5.2.	Dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej realizowanych w ramach perspektywy finansowej	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020: - liczba zawartych umów (szt.)

	<p>Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020, w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014 – 2020 oraz innych środków zagranicznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kwota dofinansowania (zł) Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020 - liczba zawartych umów (szt.) - kwota dofinansowania (zł) Inne środki zagraniczne – wymienić jakie - liczba zawartych umów (szt.) - kwota dofinansowania (zł)
--	--	--